

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 6 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 > 50 >

Helyben neszoz nortva:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt — kr

Vidékre postán szállítva.

Egész évre . . . 10 frt — kr
Negyedévre . . . 2 > 50 >

NAGYVÁRAD, július 8.

A liberális végveszedelemben.

Ha még akadt volna olyan naiv lélek Magyarországon, aki nem vette észre, hogy a liberális nemcsak válságban, de végvonaglásában van, azt ugyan észre fogja téríteni az a fölhívás, melyet a magyarországi »szabadelvűek«, valójában szabadkőművesek, az összes bécsi zsidó lapokban közzé tesznek.

Ebben a fölhívásban, mely nagyon jellemzően a bécsi községtanács liberális törpe kisebbségének címére szól, a magyarországi szabadkőműves szabadelvűek »a magyar székes főváros összes (?) lakosságának nevében« meghívják a bécsi testvéreket Budapestre, kijelentvén, hogy a személyes érintkezés minden félreértést el fog oszlatni és a liberális kapcsolatot újabbal meg fogja erősíteni.

Más szóval: a magyar szabadelvűek segítségül hívják az osztrák testvéreket.

Miért? Könnyű annak a nyitját megtalálni.

Annyira elvesztették ezek a jó magyar szabadelvűek lábuk alatt a talajt, hogy még azokhoz az osztrák szabadelvűekhez is segítségért folyamodnak, akik az osztrák képviselőházban egyhangulag megszavazták a Magyarországgal való kiegyezés fölmondását és a kvóta fölemelését, amelyből többrendbeli üzenet-váltás után sem akarnak engedni.

Ily körülmények között a magyar szabadelvűek kegyelemre megadják ma-

gukat az osztrákoknak: készek beleegyezni a kvóta roppant fölemelésébe, a kereskedelmi s vám-szövetség akármily hátrányos megújításába, ha az osztrák szabadelvűek viszont hajlandók a magyar liberálisoknak megfeneklett szekerét kihuzni a hínárból. Mert józan ember nem fogja azt föllételezni, hogy az osztrák liberálisok ily szolgálatot tegyenek a magyar testvéreknek és még ők mondjanak le fönebbi követeléseikről. Akkor ugyan menten leszorulnak a politikai küzdőtérre a Lajthán-tul és még kevésbé volnának alkalmassak arra, hogy a monarchia mindkét államában fékezhetetlen elementáris erővel terjedő konzervativizmussal szemben a magyar szélső radikálizmusnak szolgálatot tehessenek.

Nemcsak szánalmas vergődés az tehát, amit a magyar liberálisok az osztrák testvérek segélyhívásával tanúsít, hanem megbocsáthatatlan hazafurcsaság is, mert föllalozása a magyarság anyagi érdekeinek éppen úgy, mint nemzeti törekvéseinek is.

Sajnálattal, habár minden meglepetés nélkül látjuk, hogy ennek a gyászos mozgalomnak az élén a magyarországi és az osztrák zsidóság politikusai állanak. Jegyezzük meg ezt jól magunknak az időre, midőn ezek az urak ismét magukra öltik az ál-sovinizmus szádrétű köpenyegét. És amikor majd az osztrák szabadelvűek czime alatt Magyarországra fognak jönni ismét ugyanazok a bécsi zsidók, akik Kronawetterrel, mint demokraták Magyarország vallási békéje ellen izgattak hazánk fővárosában: akkor ezeréves országunk

keresztény népe, a magyar nemzet egyszerre le fog számolni velük.

A türelem hurja végsőig feszült; egy rántás kell még csak és elpattan.

Gondolják meg jól a következményeket. Mi óva intünk a tulásoktól.

Magyarország belbékéje eléggé föl van már forgatva: a békebontók ne fujják lángra az izzó üszköt, mert kigyúl az egész ház.

A magyarországi kath. tanítók nagygyűlése.

— Eredeti tudósítás. —

Budapest, július 7.

Ma délelőtt vette kezdetét a magyarországi kath. tanítók nagygyűlése, a mely három napig fog tartani. A nagygyűlést, a mely az új város háza nagytermében folyik, ma reggel 9 órakor a tanítók új millenniumi zászlajának fölavatása előzte meg az egyetemi templomban.

A zászlószentelés.

Az egyetemi templom, a hol a zászló fölavatása végbement, már kilenc órakor a zsufolásig megtelt. Háromezer tanító és tanítónő szorongott a templomban, a melyben dr. Hornig Károly báró, veszprémi püspök mondotta a Veni Sancte-t és avatta föl a zászlót. A 3000 tanító együtt énekelte a „Jőj el Szentlélek Uristent“ és később „Add meg országunkat, a mi magyar hazánkat“. A közönség soraiban láttuk Wlassics kultuszminisztert, Gerlóczy Károly alpolgármestert, Verédy Károly tanfelügyelőt; az egyházi méltóságok közül: Dr. Palota Ferencz kanonokot, Bogisich Mihály cz. püspököt, dr. Komlóssy Ferencz kanonokot, dr. Kiss Jánost, a Szent-István-társulat igazgatóját, dr. Kisfaludy Árpád Bélát, a Szent-István-társulat alelnökét, Vezinger Károly budavári apátplébánost és másokat.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Bandi borotválkozás.

Írta: Irény Zoltán.

Három fiunk van: Bandi, Géza és Pista. Mindhárom jó tanulók, melyet — mint boldog családapa — alkalomadtán büszkén emlegetek mindenütt, úgy hogy fiaim ennek folytán jó hírnévre tettek szert ismerőseink körében.

Különösen Bandiban biztam feltétlenül, ki a legsolidabb természetű és legkomolyabb gondolkodású a három fiu között, s a kiről hittem, hogy familiámnak valamikor halhatatlan nevet fog szerezni.

Ez a kedves ideám azonban alighanem végleg szétfoszlik, ha a véletlen segítségemre nem jön még idejekorán.

* * *

Rövid idővel ezelőtt azt vettük észre, hogy a Bandi gyerek otthon mentől kevesebbet foglalkozik könyveivel, de annál többet irogat.

Megkérdeztem tőle az okát, mire ő azt a választ adta, hogy az írásbeli dolgozatai megsaporodtak, míg a magolni való megkevesbedett.

En abban a hiszem, hogy a dolog csakugyan nincs másképpen, megelégedtem a válaszal, s fölszövegnek tartottam minden további érdeklődést, mert Bandiról, a kit a bizalmas

családi körben »szelidké«-nek hívtunk, nem tettem föl, hogy apjával szemben fölentéssel éljen.

Feltűnt azonban nekem, hogy Bandi mostanában rendszeresen Sz . . . utcán jár a gimnáziumba, holott ezelőtt nagyon helyesen a B . . . utcán ment oda, mivel ezen az utcán sokkal hamarabb jutni lakásunktól a gimnáziumhoz.

Kérdőre vontam tehát, hogy miért teszi ezt. — Azért — mondá Bandi — mert D. kollegám költözött abba az utcába, s én tanítani járok hozzá szíveségből.

Ez a válasz csak büszkeségemet fokozta, sőt — ha jól emlékezem — atyai örömben a válaszáért meg is csókoltam Bandit.

— Anyjuk tudod-e — mondok, feleségemhez sietve, — hogy Bandi mást is tanít? Már csakugyan ember lesz a ficzkóból!

A fiu ezután valóságos győzelemünk lett. A legközelebbi családi konferencián feleségemmel elhatároztuk, hogy — szorgalmát megjutalmazandó — ezüst órával lepjük meg s azonfelül havizsebpénzét 3 forintról 4 forintra emeljük.

A kisebbek (t. i. Géza és Pista) körében ez az intézkedésünk rendkívüli izgalmat keltett, mert a Bandi kitüntetését — az ő mellőzésünkkel — nem találták méltányosnak.

En azonban odaszóltam nekik: — Fiaim, okuljatok a bátyátok példáján, igyekezzetek, tanuljatok mint ő, s ha majd ti is megérdemlitek, tőletek sem fogjuk a jól megérdemelt jutalmat megtagadni.

Ezen szavaim aztán némileg lelohasztották a föllobbant kedélyeket.

A fiu azonban tudva, hogy én és az anyja tejből-vajból sem sajnálnánk fűrésztelni, ezután követelőzött.

Elsőször is oda nyilatkozott, hogy már neki illő volna vasalt nadrágban járni.

S midőn látta, hogy a feleségem ezen óhajának eleget tesz, méginkább fölnyitott a szeme.

— Apám — simult hozzám egy délben, midőn megsejtette, hogy az érmelléki immár aranyos kedvre hangolt, légy szives, végy nekem három nyakkendő.

— Minek ez neked fiam, hiszen van neked most négy darab.

— Igen, de vedd tekintetbe, hogy azok már mind viseltetek, s D . . . barátom szülei bizonyára elitlélnének, ha látnák, hogy folytonosan ronda nyakkendővel jelenek meg nálunk.

Ez az érv hatott rám, s megígértem neki, hogy legközelebb megkapja a kért nyakkendőket.

Később meg kemény kalappal állott elő. — En már hatodbeli vagyok apám, s osztálytársaim gúnyolnak, hogy még mindig nem merek kemény kalapot feltenni.

Ezen kérését is teljesítettem. De a fiu nemcsak követelőző, hanem virágkedvelő is lett, különösen a szegfűt és rózsák érdekelték.

Ezt a felfedezést különben a feleségem adta tudomra, ki nem szívesen nézte, hogy kertjéből Bandi urfi hol egy szegfűt, hol egy rózsát tüntetett el napenként.

A zászlóanyai tisztet W e n c k h e i m Krisztina grófnő végezte.

A misét pontban 9 órakor kezdette meg H o r n i g báró fényes segédlettel. Azután felszentelte a zászlót rövid beszéd kíséretében. Beszédében a zászló mivoltát és eredetét fejtegette. »Ha visszapillantunk — ugymond — a történetem fonalán, azt látjuk, hogy a zászló eleinte a csatába szálló sereg számára készült. Később nemcsak a seregeknek, nemcsak a vezérnek, hanem egyuttal az eszmének vált jelképévé, annak az eszmének, a melylyel magukat azonosították. Ez a zászló is egy eszmét képvisel, a katolikus tanítóság hivatásának eszméjét. Fejtegeti azután a zászlón látható Szűz Mária és Szent István képének jelentőségét, végül pedig Isten áldását kéri a zászlóra.

A nehéz, habos fehér selyem zászló arany rojtokkal van díszítve, és rajta arannyal himzett betűkkel következő felírás olvasható: »Üdv. és dicsőség a tanügy munkásainak, Magyarország Nagyszónya, védő és oltalmazd hű népedet az új ezredévben.« A zászlót Magyarország Pátrónájának és Szent Istvánnak képe díszíti.

Végül a szögek beverésére került a sor. Az első szöveget a zászlóanyja illesztette a rudba. Utána H o r n i g báró a hercegprimásnak megbízásából és nevében ültette be a szöveget, azután a magáét. Utána sorban W l a s s i c s Gyula miniszter. (Az állam legnagyobb ereje az igazi vallásosság jelszövege).

P a l o t a y Ferencz dr. S c h l a u c h bitoros nevében a következő szavakkal verte be a szöveget:

»Az egyház hű fiának és jogai rendületlen védőjének, a lelkes hazafinak, a trón és a király tántoríthatatlan támaszának, a lángelkű szónoknak, az egyház bitoros főpapjának: főmagasságu dr. Schlauch Lőrincz-nek nevében, hogy főnkelt szelleme minden igaz hazafit lelkesítsen.«

Szegeket bevertek még Gerlóczy Károly a főváros nevében, Verédy Károly és mások.

Ezzel a zászlófelavatási ünnep véget ért, és az ott egybegyűlt 3000 főnyi tanítóság zászló alatt csoportosan és »Hazádnak rendületlenül« és a himnus éneklése mellett vonult az újváros háza nagytermébe, a hol a nagygyűlés első ülését tartotta.

A nagygyűlés.

A zászlószentelés után a Lipót utcai újváros háza közgyűlési termében gyülekezett a kath. tanítóság a nagygyűlés megtartására, utközben a Hymnus és más hazafias dalokat énekeltek. Az ünnepies színtől közzgyűlési díszterem csakhamar megtelt a még mindig hazafias dalokat éneklő közönséggel. Azonkívül

a karzatot is zsufolásig megtöltötte az érdeklődő publikum.

A nagygyűlés megnyitása előtt egy öttagú küldöttség ment H o r n i g Károly báró veszprémi püspökért ki a nagygyűlést mint a kath. tanítók kongresszusának elnöke megnyitván a következő beszédet mondotta:

Tisztelt nagygyűlés!

Mint a magyar katolikus tanítók országos kongresszusának a nm. püspöki kar által a tiszttel felruházott elnöke legszebb jogomat gyakorlom és legkedvesebb kötelességemet teljesítem, midőn az igen tisztelt nagygyűlést e katolikus jelszóval: »Dicsértessék a Jézus Krisztus! — üdvözlöm, s ezt annál nagyobb örömmel teszem azt, mert e mondat nemcsak üdvözlés, hanem program is, vagyis — hogy magyar szót használjak: előzetes jelzője és foglalatja annak, mért jöttünk itt össze? Mi cél felé törekszünk? s minő eszközökkel akarjuk ezt elérni?

E három kérdésre válaszol e mondat, mely tehát egyuttal — mondom — programunk is s ezt állítva, remélem, hogy be is fogom önök előtt bizonyítani.

Mert bizonyos, hogy midőn egy ország katolikus néptanítóinak színe-java hazafias lelkesedéssel gyülekezik avégből, hogy a vallás-erkölcsös népoktatás és népnevelés legszentebb érdekei felett tanácskozzék, csakis ama nemes hivatás érzet hatása alatt teszi ezt a gyűlés minden egyes tagja, mely őt a tanítói pályára terel és a rögzös ut sűrű tövisei dacára is azon megtartja, ama hivatásérezet hatása alatt, t. uraim, mely semmi egyéb, mint az önök szíveiben, éltök egy elhatározó pillanatában megzsendült visszhangja krisztus urunk eme szavának: »Hagyjátok a kisdedeket hozzám jönni.«

A gyermekek iránti szeretet, s szívöknek amaz ellenállhatatlan ösztönzése, a gyermekek lelkébe beleoltani minden szentnek és igaznak, minden szépnek és jónak, minden fenköltnek és nemesnek fogalmát, — kelteni és fejleszteni benne az értelmet, megvetni benne a tudás alapjait, szóval segítségére — ha kell, irányítója lenni a családnak, hogy magzatait jó keresztényekké, becsületes emberekké és derék honpolgárokká nevelhesse, — ez birta rá önöket, hogy éltök céljára tegyék: kivinni a maguk hivatása körén belül részüket Krisztus Urunk ez intelméből: Hagyjátok a kisdedeket hozzám jönni! — ez tette önöket, uraim, katolikus tanítókká!

Ama pillanatban, midőn a megváltó e szót kiejti, először hangzott el e földgömbön az igazi, igazán e nevet érdemlő, oktatás-nevelésnek jelszava; ekkor adatott meg az irány minden he-

lyes nevelés számára, melynek olyannak kell lennie, hogy Krisztushoz vezessen, s ha nem oda vezet, rossz és veszedelmes, mert a vallás-szülte erkölcsösség tényezőit nélkülözi, parlagon hagyja a gyermek lelkét és meddőnek szívét, sivárrá teszi a férfi kedélyét, kit iránytű nélkül lökött ki az élet tengerére s ahelyett, hogy az embert létezésének célja s az e cél elérésére szolgáló eszközök iránt — ahelyett, hogy a halandót a legfontosabb kérdésekre nézve felvilágosítaná, melyektől földi és tulvilági boldogsága függ, a maró kételynek, vagy a lelketlen mivel sem törődésnek bocsátja zsákmányává, a helyett, hogy biztos révpartra vezérelné, zátonyra csalja, vagy éppen vesztőhöz szirteknek kergeti sajkáját, melyet biztos kézzel kormányozni nem tudott, mert vakoskodó szemei nem látták azt az örökkévaló csillagot, mely után indulni kell vala: a keresztény igazságot.

Továbbá beszédében az egyháznak az iskolák érdekében folytatott küzdelmeit vázolja.

Azután így folytatja: Az egyháznak ezen a polgárosodás és közművelődés érdekében folytatott törekvéseiben, sőt mondhatjuk, kiváló szerep jutott mindenha a népiskolának, ugyancsak az egyház legkedvesebb, legföltettebb gyermekének is, melynek születése és felnevelése amint legnehezebb volt; úgy ápolása és fenntartása is legtöbb gondot okozott neki minden időkben, s okoz még ma is. S ezért a néptanító szép, de terhes, érdemdus, de felelősségteljes hivatását nem csak méltányolja, de becsüli is, nemcsak becsüli, de tiszteli, nemcsak tiszteli, de teljes áldásával kíséri is, mert előharcosát látja benne és szeretett segédjét, ki a munka napját végzi, bizományosát, ki a pappal egyetemben egyik legdrágább kincsét őrzi, jövőbeli reményét: a keresztény kis ember lelkét.

S viszont a katolikus néptanító tudja és érzi, hogy hivatala nem közönséges kenyérkereső foglalkozás, hanem nemes hivatás, melynek lelkiismeretes betöltés ezek és ezek földi és mennyei boldogságának alapját veti meg, elhanyagolás pedig, vagy lelketlen kezelése ép annyinak romlását okozza, kiknek lelkeit tőle kérendi számon az ur.

Ekként keletkezett, s ezeknek méregelésére támaszkodik ama benső viszony, mely az egyházhoz fűzi az iskolák, s a benső viszonyoknak adnak gyakorlati kifejezést önök uraim, midőn a magyar püspöki kar helyesli hozzájárulás mellett ez emlékezetes esztendőben hazánk minden tájáról ideseregelve közös testvéri egyetértésben tanácskozni kívánnak a kath. népoktatás ügyének eddigi eredményei, bajai és szükségletei, de óhajai és a jövőbe vetett reménye felett is, s midőn tanácskozásiak és komoly, ildomos vitáik ösz-

A fiu kérdőre vonatván, azzal igazolta magát, hogy D . . . barátja öt éves kis hugának hordja a virágokat, ki mindig kéri, hozzon neki virágot, s ha visz neki, igen örül azoknak.

Ez a válasz a feleségemet is megengesztelte, s megengedte Bandinak a virágzakitást, de kikötötte, hogy csakis azon virágokat viheti el, melyeket ő kijelöl.

* * *

Történt azonban e közben, hogy meghallt az én kedves borbélyom (Béke porai szegénynek!) ki igen sokáig járt házamhoz engem borotváltni s így szükségessé volt egy másik után nézmem, a ki helyettesítse a megboldogultat.

De ez nem volt könnyű mesterség, mert nekem rendkívül finnyás arcbőröm van, s így nem bízhattam reá magamat akárkire.

A szegény megboldogult már jól tudva e bibémet roppant vigyázattal bánt e velem a miért én sem maradtam hálátlan.

Elhatároztam tehát hogy naponkint más más üzletbe megyek borotválkozni, s így gondoltam — majd csak rá találok emberemre.

Sorra jártam néhány közelünkben levő üzletet, de mindegyikből kiábrándulva léptem ki.

Egyik barátomnak elpanaszoltam e bajomat, ki azt a tanácsot adta, hogy az Sz . . . utcában nemrég nyíltott üzletben próbáljak szerencsét, hol a tulajdonos kiválóan ügyes szakmájában.

Másnap tehát arra felé vettem utamat.

Benyitok az üzletbe, mely két egymásba

nyíló csinos teremből állott. A mester után kérdezősködöm, ki azonban ellévén foglalva rövid ideit várakozásra kértek fel.

Sétálni kezdtem tehát az üzletben. A mint a másik terem ajtajához érek ismerős hangok ütök meg fületem.

Bepillantok tehát az ajtót helyettesítő csipke függöny hasadékaiban keresztül a nélkül, hogy a bentlevők észrevettek volna. Bent a pénztárnál csinos leány ült, ki az egyik tükör felé mosolygott, melyből — no képzeljék kérem az én Bandi fiam arca beszappanozva — mosolygott rá vissza.

Már magában véve az is rendkívül feltűnő volt előttem, hogy a fiu borotválkozik, mert hisz olyan kis pelyhek voltak még az állán, hogy csak igen figyelmes vizsgálódás után lehetett azokat észrevenni.

Ezt azonban még gyermekes gondolkodásának tudtam volna be, ha ugyanekkor a következő párbeszédet nem hallom:

— Kedves J . . . ur, — mondá a kisaszony, ez a rózsá, melyet ma kaptam öntől szépségben és illatban fölül mulja az eddigieket, melyekkel szives volt meg ajándékozni.

Őn igazán áldozatokat tesz kedvemért. Még egyszer köszönöm!

. . . — De kérem, Jzóra nagysám, kontrázzott rá a fiam, mindig szivesen hozom, s nekem egyáltalán nem áldozat.

Ekkor vettem csak észre, hogy a hölgy keblére remek tea-rózsá van tűzve.

Egyszerre minden világos lett előttem.

A feleségem ugyanis mielőtt eljöttem, panaszkodott, hogy a fiu a legszebb rózsáját vitte el ma reggel az ő tudta és beleegyezése nélkül.

Tehát itt az összefüggés, hogy miért borotválkozik a fiu s hogy miért válogatja mindig legszebbjét a virágoknak.

Hogy mindenről alapos felvilágosítással bírjak azon ürügy alatt, hogy tovább várakoznom nem lehet, vettem kalapomat s távoztam az üzletből.

Először is a gimnázium igazgatójához siettem, hol megtudtam, hogy utóbbi időben a fiu alaposan hanyatlik a tanulásban.

Azután D . . . barátja lakására mentem, kit állítólag Bandi tanított, s küldt, hogy a mi fiunk már két hete nem volt náluk s akkor sem tanítani volt, ott hanem laptáznai; a hugának rózsákat pedig mindössze kétszer vitt. De annak is meg van már legkevesebb három hete.

Hazamenve kutatást rendeztem a Bandi irományai között s ez eredményre is vezetett. Találtam egy csomó szerelmes levelet, melyek »sarkantys vitéz«-nek Poste restante voltak czimezve s melyeknek írója Izóra volt.

A fiam volt a »sarkantys vitéz« s Izóra az ideálja.

Ráakadtam egy csomó szerelmes versre is, melyek mind Izórához voltak intézve, s melyek a Bandi költői talentumáról tettek tanubizonyosságot.

A kölyök alaposan felültetett bennünket.

szegedését ugyane püspöki kar elé viszik, hogy az tekintélyének súlyával támogasson bennünket mindabban, mit mi a kath. anyaszentegyház hű fiai a haza érdekében levőnek véleményezünk.

Tanácskozásunk tárgysorozata kezeik közt van, uraim, abból észreveszik, hogy az önök nevében működött bizottságok, melyeknek ez alkalommal őszinte köszönetemet fejezem ki, körültekintő buzgósággal a magyar katolikus népoktatás ügyének lehetőleg minden mozzanatát ölelték fel. Önöknek higgadt, szakavatott tanácskozmányai végleges alakba öntendik a tárgyat; törekvéseik loyaltása és hazafias szándékuk pedig méltóvá teendő kezdeményezésünket arra, mi nélkül semmik vagyunk, a mindehatható Isten áldására.

Ez utóbbi szavakkal ugyszólván plagiumot követtem el, mert ugyanezeket használta velem szemben alig egy hónapja egyházunk látható feje, Krisztus helytartója e földön, XIII. Leó pápa ő szentsége midőn kihallgatáson lévő nála, jelentést tettem neki szándékunkról. »Jól teszitek« — válaszolá — ha magatok köré gyűjtitek derék, hazafias tanítóitokat. Vidd meg nekik üdvözlémet és atyai áldásomat, s kérd meg őket nevében, hogy a reájuk bizott zsege nemzedéket, egyházunk szellemében jövőre is jó keresztényekké és jó hazafiakká neveljék, a mint eddig is azon fáradoztak... Mondd meg nekik, hogy imádkozva értök esedezem a jó istenhez, hogy szándékaikat áldja meg azon áldással, mely minden becsületes vállalkozásnak alapvető feltétele, de jutalma is, — s ezzel a kath. néptanítók kongresszusának első nagygyűlését megnyitottnak nyilvánított.

A beszédet hosszas, percekig tartó taps és éljenzés követte.

Ezután megválasztották a tisztviselő kart. Diszelnök lett: Vaszary Kolos hercegprímás. Elnök: Ember Károly budapesti képezési tanár, a Népművelő szerkesztője. Alelnökök: Dreisziger Ferencz, Bócsi Antal és Rák Tamás. Titkár: Dr. Veszely Ödön. Jegyzők: Csáky Elek, Fodor Imre, Gubicza Lajos, Györfy János, Gerely József, Jamkovics János, Szokoly István, Tóth Géza, Ujházi Géza, Unger Vilmos. Szakosztályok elnökei: I.) Hitoktatási szakosztály: Bogisich Mihály cz. püspök. II.) Kisdédóvodai és iskolai szakosztály a) csoport: nevelés oktatás: dr. Steinberger Ferencz. b) csoport: szervezési osztály: Petrovác József. III. Polgári és felsőbb leányiskolai osztály: Csócsy Antal. IV. Tanító és tanítóképzési osztály: Csávolszky József.

Következett a napirend negyedik pontja az

A mint hazajött Bandi, szigoruarczot öltve rákiáltottam:

Fogd a kalapod s jer velem.

A fiu tudva, hogy ha mérges vagyok el-lentmondás nem tőrök — szó nélkül követett.

A mint látta, hogy az Sz... utczába térünk, remegni kezdett, mert sejtette, hogy miért történik ez.

— Hová megyünk apám? kérdé alig hallható hangon.

— Fogd be a szadat, s kövess rivaltam én reá.

Nem sokára a borbély-üzlet előtt voltunk.

— Marsch! kiáltottam Bandira, mialatt az ajtót benyitottam s betuszkoltam rajta a fiut, a ki már félelemtől se hallott, se látott.

Szerencsére az üzletben a tulajdonoson s a segédeken kívül más nem volt, mert az idő déli tizenkettőre járt.

— I... vagyok mutatám be magamat a főnöknek. Nem de megengedi uram, hogy Izóra kisasszony idejét egy pillanatra igényben vegyük.

— Oh igen! — volt a válasz.

— A fiamat gallérjánál fogva bevezettem a másik terebe az Izóra kisasszony kaszállya elé.

— Bocsásson meg kisasszony, hogy háborgatjuk; mondám Izóra kisasszony felé fordulva, de a fiam bocsánatot jött kérni kegyedtől.

— Most pedig mondjad utánam Bandi, a mit előmondok, különben... s ekkor meg-ráztam botomat a feje fölött.

— Tehát rajta... Kedves Izóra Nagysám...

üdvözlő táviratok indítványozása. Hornig elnök indítványa folytán a nagygyűlés elhatározta, hogy hódoló táviratokat meneszt a királynak, a pápának és Vaszary Kolos hercegprímásnak. — A királynak küldött távirat a következőképen hangzik:

»Cs. és kir. kabinet-Iroda Ischl.

A magyar katolikus tanítók országos kongresszusának megnyitó Nagygyűlése császári és apostoli királyi Felségednek legmélyebb alattvalói hódolatát bátorodik legalázatosabban bemutatni s magát, valamint hazafias működését legmagasabb kegyei és kegyelmébe ajánlani. báró Hornig Károly veszprémi püspök, mint a püspöki kar által kirendelt elnök.

A pápának menesztett sürgöny így szól.

»A magyar kath. tanítók országos kongresszusának nagygyűlése engedelmes hűséggel az anyaszentegyház és szeretetteljes hódolattal Szentséged iránt magára és működésére atyai és apostoli áldását legalázatosabban kéri. báró Hornig Károly veszprémi püspök elnök. A harmadik távirat szövege, melyet Vaszary Kolos hercegprímáshoz küldöttek, — a következő:

»Főmagasságu Dr. Vaszary Kolos Magyarországi Hercegprímásának Ó Eminenciájának, Balaton-Füred.

Magyarország ezredéves ünnepnapjaiban országos kongresszusa egybegyűlve, a kath. tanítók eminenciáját mai nagygyűlésen díszelnökké választván, magas kegyeibe ajánlva magokat, működésükre főpásztori áldását legmélyebb tisztelettel kéri. Báró Hornig Károly veszprémi püspök elnök.

Most Péterffy Sándor kir. tanácsos szólalt fel. Lelkes szavakban üdvözölte a kongresszust és azt kívánta, hogy minden magyarországi tanuló templommá avatta az iskolát.

Hornig Károly báró veszprémi püspök, a kongresszus elnöke szépszavakban mondott köszönetet Péterfynek mely üdvözlethez még Senyey Ferencz járult a kath. tanítók kaszinója nevében.

Majd a nagygyűléshez érkezett két üdvözléssel olvastam fel az elnök és pedig Császka György dr. kalocsai érseket, ki hosszabb levélben üdvözli a kongresszust és meleg szavakban mond köszönetet a kongresszusra szóló meghívásért. — A másik üdvözlés Meszlényi Gyula szatmári püspök távirata, mely a következőképen hangzik: »A katolikus tanítók, nagygyűléssel együttérve, a méltóságod bölcs vezetése mellett tartandó tanácskozáisra isten áldását kívánom. Veszlényi püspök.

No mondjad! Nem mondod?!

— Ke-e-edves Iz-izóra nagysám nyögte a fiu

— Bocsásson meg Sarkantus vitéznek azért... Mondjad hát!

— Bocsásson meg Sar-ka-kantus vi-vitéznek azért... hebegte tovább.

— Hogy több verset nem fog kegyedhez intézni.

— Hogy több ve-verset nem fog kegyedhez intézni.

Mialatt Bandi ezt kinyögte, különféle színeket játszott s a szegyetől és félelemtől annyira reszketett, hogy alig állott a lábán.

— Most már mehatsz! mondám Bandinak, ki szemlesütve sompolygott ki az üzletből.

Én is — alkatmatlanságomért bocsánatot kérve — szintén haza indultam.

Ez eset után a fiu néhány napig még busult ugyan, de később ismét visszanyerte normalis kedély hangulatát.

A gyószter tehát keserű volt, de egyszersmind hathatós is, a mit onnan gyanítok, hogy Bandi többet feljese ment Sz... utcának ellenben Péter és Pál napján jeles bizonyítványt hozott haza a gymnasium hatodik osztályáról.

És én bennem újból megerősödött a hit, hogy Bandiból még egykor nagy ember lesz.

A történetek után azonban nem óhajtottam próbára tenni az Sz... utcai borbély ügyességét s egy általán egyikét sem, hanem elhatároztam, hogy szakált növesztek.

Ezek után Komlóssy Ferencz dr. prépost-kanonok alelnök üdvözölte költői lendületű szavakban a magyar katolikus tanítótságot, melyet a közönség sűrű tapsokkal és éljenzéssel fogadott.

A nagygyűlés ügyrendjének megállapítása következett ezek után.

Az ügyrend az iránt intézkedik, hogy a politikai színezetű beszédek mondó szónokoktól az elnök a szót megvonhatja. Ez ellen felszólt Petrovác, de báró Hornig püspök megnyugtatta a kongresszus tagjait a tekintetben, hogy az elnökség fogja esetről esetre megbírálani, hogy mikor tért el valaki a tárgytól és lépett a politika útjára, mely esetben az intézkedés az ügy értelmében fog megtörténni.

Ezután Dreisziger Ferencz adai tanító előadó »a revideált népiskolai tanterv didaktika alapelvei« czímmel tartott előadást, különösen a vallásos és hazafias nevelés szempontjából és hogy minő korszerű intézkedések szükségesek a tervezet életbeléptetésével egy a mindennapi, mint az ismétlő iskolát illetőleg.

A nagy tetszéssel fogadott kimerítő előadás után az előadó előadása kapcsán a következő indítványt terjeszti a nagygyűlés elé: Keresse meg a nagygyűlés a nagyméltóságu püspöki kart, hogy a már színe előtt fekvő revideált népiskolai tantervek alkalmazását a jövő tanévben elrendelni kegyeskedjék.

Ezzel a nagygyűlés délben véget ért.

Anyakönyvi ügyekben hozott elvi jelentőségű határozatok.

Törvényeink kizárják azt, hogy valamely gyermek a bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezeten kívül neveltesse. Annak sincs tehát helye, hogy valamely gyermek a születési anyakönyvbe felekezetenkülinek jegyeztessék be.

A m. kir. belügyminiszter 1896. évi június 11-én P. vármegye alispánjához B. József és nejeének a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur által hozzá áttett kérvényét azzal küldte meg, hogy értesítse nevezetteket, miszerint azon kívánságuk, hogy Iona nevű leányuk az állam születési anyakönyvbe felekezetenkülinek jegyeztessék be, nem teljesíthető, mert a bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezethez tartozó szülők gyermekeinek vallását az 1894. évi XXXII. t.-czikk, olyan gyermekek vallását pedig, kiknek mindkét vagy pedig egyik szülője a bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezeten egyikét sem tartozik a vallás szabad gyakorlatáról szóló az 1895. évi XLIII. t.-cz. 26—29. §-ai állapítják meg s nevezetesen az utóbb itézett törvény-czikk 26. §-a egyenesen kizárja azt, hogy valamely gyermek a bevett törvényesen elismert vallásfelekezeten kívül neveltesse.

A folyamodók azon nézete tehát, hogy az 1895. évi XLIII. t.-cz. módot nyujtana arra, hogy a gyermekek felekezeten kívül neveltesse-nek, teljesen téves. Az 1895. évi XLIII. t.-cz. csak arra nyujt módot, hogy a ki áttérésére jogosultsággal bír, a bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezeten valamelyikéből ki-léphessen a nélkül, hogy egyidejűleg más bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezethe belépne. Az ilyen szülő gyermeke azonban a fentjelzett törvényszakaszok szerint vallásos nevelésben részesítendő és csak áttéresi korának elérével válik lehetővé ránézve az, hogy a bevett és törvényesen elismert vallásfelekezeteiből kilépjen.

Közoktatásunk állapota.

(A vallás- és közoktatásügyi miniszter 25. évi jelentése nyomán.)

III.

Felsőbb tanintézetek után középiskoláinkkal foglalkozik a jelentés második főszakasza. Foglalkozunk vele mi is, habár nekünk katolikusoknak nem sok örömünk lesz benne.

A kultuszminiszter elsöben a középiskolai oktatás történelmi vázlatát adja, s ezen mint egy veres fonal vonul végig a tendenciósus ferdités és jogfosztás; úgy hogy az a tulajdon-

képeni történet helyett történelmi hazugságokkal tarkított falléczia.

Azzal kezdi, hogy a középkori középiskolai oktatás nem ért semmit, mivel »majdnem kizárólagos célja a papképzés volt.« . . . »Az új szellemi mozgalom a reformációval támadt, mely az oktatásnak újszerű alakulatait hozta létre, s egyúttal a katolikus egyháznak *már-már erőtlenné vált* talajából az új fejlődés csiráit fakasztotta ki.«

Ne neked kilencszázados magyar katolicizmus! Amit a közoktatás érdekébe tettél az a semmivel majdnem egyértelmű, s az is önzésből történt, hogy papjaidat legyen hol kiképeztetned; mi több a protestantizmusnak köszönhető az is, hogy még meg vagy, mert ha az nem lett volna, elerőtlenedett volnál már rég az enyészetbe döntött volna. Ez a vallás- és közoktatási miniszternek millenniumi ajándéka a te számodra! Aztán így folytatja:

»Oláh Miklós *megettámadottnak hitt* felekezete, s nem a tanítói eljárások versenyre bocsátása céljából hívta be hazánkba a jezsuitákat, kik eszközül használják az iskolát a protestánsok gyengítésére« más szavakkal ez annyit jelent, hogy a protestantizmus valóban nem támadta meg soha a kath. vallást, azt csak Oláh primás hitte, és mikor a jezsuitákat betelepítette, ebben az intézkedésében is nem a közoktatás érdeke, hanem a vallási fanatizmus vezette.

A Jézus-társaságról a melyről Trefort is elismerte, hogy hazánkban az első tanítórend, a kultuszminiszter így nyilatkozik jelentésében: »A jezsuiták tanítói eljárása elvont formalizmus volt. Örökös volt ellenük a panasz, hogy a történelemre, földrajzra, számtanra ügyet sem vetnek, hogy a latin nyelvet is csak külső fitogtatás kedvéért . . . tanítják és *hogy neveltjeik az életben semmi hasznosat sem hoznak magukkal* . . . S azért el is seperte őket a felvilágosodás szele.«

Miniszter ur! úgy látszik ön a középiskoláknak ezt a történetét a debreczeni főiskola értesítőjébe szánta, és csak tévedésből került jelentésébe, mert ez nem más mint mindennek a mi kath. ledorongolása és a protestáns érdekeknek nyitvánvaló propagálása.

A középiskolai oktatás történelmének további folyamán kiemeli a kultuszminiszter mint nagyobb fontosságú tanügyi intézkedést az első »Ratio Educationis«-t (1777) és a másodikat (1806.) Még nagyobb lendületet adott az 1844 évi II. 9. t.-cz. A helytartótanács által kibocsátott Entiourf már visszaesést mutat, míg az 1883. évi XXX. t.-cz. a jelenlegi középiskola közoktatási viszonyainak megteremtője lett, annak minden előnyeivel és hibáival együtt.

Középiskoláink jogi viszonyainak elbírálásánál nem szabad szemelől téveszteni, hogy a protestáns vallásfelekezettel az 1890/91. évi XXVI. t.-cz. értelmében autonómiát nyertek, s így iskoláik felett teljesen szabadon rendelkeznek, s mindössze a főfelügyeleti jog illeti meg az államot. Ellenben a kath.-ok hagyományos éhletlensége folytán a kath. autonómiája mai napig pium desiderium — jámbor óhaj. Ennélfogva a mi összes középiskoláink felett mai napig a miniszter intézkedik, az ő liberalisera óta hagyományos jóakarásával. Így az előttünk fekvő jelentésében a magyarországi kath. tanulmányi alaptól fentartott 16 kath. gimnásiumunkat egyszerre konfiskálja az állam javára, szóról szóra ezeket irván:

A középiskolák egy tekintélyes része alaptól tartatik fenn. Legnevezetesebb a magyarországi tanulmányi alap, mely az 1773-ban feloszlott jezsuita-rend vagyonából keletkezett

de hozzá járultak még kir. donatiók s egyesek adományai is. Ezen alap országos alap, a közoktatásügyi miniszterium kezeli, de mindig kath. gimnásiumok tartattak fenn belőle, melyek kir. gimnásiumoknak neveztetnek.

Es hogy ezt minő könnyelműséggel és következetlenséggel teszi, kitetszik abból, hogy néhány lappal később egy összehasonlító táblázatot közöl a középiskolák jellegéről a múltban (1867) és jelenben (1895), és ebben a táblázatban a most »kér.«-aknak elkeresztelt és »végrelesen« — a miniszter szavai! — elisanyakönyvelt gimnásiumokat mindenütt kath.-oknak tünteti fel; így a trencsénit, miskolczi, nagy-beckerekit, aradit stb.

Ezen *jogállamban hallatlan birtokszerezési theoria daczára* elismer a vallás- és közoktatásügyi miniszter még néhány középiskolánkat kath. jellegűeknek, de ha autonómiánkat a lehető legrövidebb idő alatt ki nem vivjük, matematikai bizonyossággal állíthatjuk, hogy a minő étvágygyal dolgozik a mindenható állam, ez a telhetetlen moloch, egy pár évtized múlva egyetlen kath. jellegű középiskolánk sem lesz.

Egyébként a miniszteri jelentés értelmében a jelenben fennálló 190 középiskolánk az iskola fentartó közgek szerint a következőképen oszlik fel: 45 állami, községi, 16 *katholikusoktól konfiskált királyi*, 61 katolikus szerzetesi és világi, ebből 2 gör. kath., 4 gör. keleti, 52 ágostai és helv. vallásu, 2 unitárius és 1 — a vágújhelyi alreáliskola — *zsidó* gimnásium és reáliskola.

A jelentés további folyamán a kultuszminiszter perhorekálja a 4 és 6 osztályu u. n. csonka középiskolákat és a jövőben hadat izen nekik. Nincs igaza! A helyi viszonyok ezeket sokszor, olyan helyeken, hol polgári iskola nincs jogosulttá teszi, míg a teljes gimnásiumok az érdeklődés hiányának mielőbb áldozatául esnének.

Bántó a statisztika az a része, melyben középiskoláink tannyelvéről számol be. Ennek értelmében kizárólag magyar volt a tanítási nyelv 142-ben, magyar és még más volt 26-ban, tisztán idegen (német, román, szerb, olasz) volt 20 középiskolánkban, a mi az összlétszámuknak még mindig 10.2 százalék. Igaz, hogy e tekintetben az 1883. évi XXX. t.-cz., mely azok felett az iskolák felett, melyek eddig a nemzeti velleitások melegágyai voltak, felügyeleti jogot biztosított, sokat tett, de ezen a téren még sok a tenni valónk.

A többé kevésbé hiteles statisztikák labirintájából, kiszakítunk még néhányat jól tudván, hogy a nagy közönséget bizonynyal érdekelni fogja, hogy hány diák, hány tanár, érettséges és bukott tanuló stb. volt a millenniumi évben.

Középiskoláinkban az elmúlt tanévben volt összesen 52,979 tanulója; ebből 43,377 gimnásiumot 9,601 pedig reáliskolát látogatott.

Vizsgálatot tett 49,382, kimaradt és elhalt 3,597.

Ebből a létszámból róm. kath. volt 21,543, gör. kath. 2,247, gör. kel. 2,621, ágost. val. 5,026, helv. val. 6,974, unit. 373, zsidó 10,594.

A tanulásban tanusított eredményt illetőleg a 49,382 diákból eredménnyel (21.7 százalék) vizsgázott 38,666, megbukott 10,716 és pedig a reáliskolákban több, mint a gimnásiumokban.

Érettségit tett 2754 tanuló, ebből a követelményeknek 2276, nem felelt meg 478. (17.5%) a mi tekintve azt, hogy a tudományos pályák már is el vannak árasztva munkaképes munkátlan végzett egyékekkel, nagyon enyhe, igazán millenniumi elbírálás.

A 190 közoktatási intézetben alkalmazva volt összesen 3349 tanár.

Hogy feltüntessük, minő mértékben veszik igénybe az egyes vallásfelekezetekhez tartozók a középiskolát, ide iktatjuk, hogy 100.000 lakos közül hány járt iskolába.

100.000 róm. kath. közül a gimnásiumba 249, a reáliskolába 49, összesen 298.

100.000 gör. kath. közül a gimnásiumba 132, a reáliskolába 4, összesen 136.

100.000 gör. keleti közül a gimnásiumba 106, a reáliskolába 74, összesen 180.

100.000 ág. evang. közül a gimnásiumba 342, a reáliskolába 84, összesen 426.

100.000 evang. ref. közül a gimnásiumba 292, a reáliskolába 24, összesen 316.

100.000 unitárius közül a gimnásiumba 580, a reáliskolába 28, összesen 608.

100.000 izraelita közül a gimnásiumba 1020, a reáliskolába 477, összesen 1497.

Láthatjuk ez adatokból, hogy a kath. értelmi osztály folyton fogy, a protestáns növekedik, a zsidók pedig daczára annak, hogy egyetlen egy alreáliskolát tartanak, azt is állami segélylyel, sáskamódra özönlik el középiskoláinkat és onnan a kath. elemet kakuk módra kiszorítják, mint nálunk a nagyváradi gimnásiumban is.

Ime ez középiskolai állapotaink millenniumi képe! találja benne kedvét a ki tudja, nekünk katolikusoknak nincs okunk örülni neki!

Nagyvárad város közügyei.

A közgyűlés tárgysorozata.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának folyó évi július hó 9-én esetleg következő napjain mindenkor délután 3 órakor a városház tanácsstermében kezdődő közgyűlésén következő tárgyak fognak előterjeszteni.

1. Polgármesteri havi jelentés.

2. Irnokválasztás.

3. A tanács jelentése, Pápay Lajosné, szül. Karaguj Mária köztér átengedés iránti kérvénye tárgyában.

4. Ugyanannak jelentése, Kádár Gyula köztér átengedés iránti kérvényére.

5. Ugyanannak jelentése, Friedmann Rozália és Nagy Ferencz köztér átengedés iránti kérvényük tárgyában.

6. Ugyanannak előterjesztése az építendő színházra vonatkozólag.

7. A tanács jelentése a városházára beérkezett »Szent-László« II. pályaműre vonatkozólag.

8. Ugyanannak előterjesztése a nagyváradi árvaház megnyitását megelőző teendők iránt.

9. U. annak véleménye Turi Lajosné és társai háztulajdonosok járdá költsége ügyében.

10. U. annak jelentése, a Várad-velencei közlegelőről kiutasított Hamza János és társai kérvénye tárgyában.

11. U. annak előterjesztése, az építés alatt levő tűzér laktanya vállalati szerződésének jóváhagyása iránt.

12. U. annak véleménye, Sopron szab. kir. városnak a szólás szabadsággal való visszaélés meggátlása tárgyában kelt megkeresése iránt.

13. U. annak véleménye, Békésvármegyének a képviselő választói census és a választókerületek arányosítása tárgyában kelt megkeresése fölött.

14. U. az a várad-velencei legelő birtokosság szervezési szabályzatát beterjeszti.

15. A nyugdíj bizottság jelentése özv. Kulcsár Andrásné végkielégítése iránt.

16. U. annak jelentése, özv. Révay Mórné állandó évi járulékanak kiutalása tárgyában.

17. U. annak előterjesztése Skraba Antal rendőr őrmester nyugdíjazása ügyében.

18. Ifj. Rimler Károly rendőrkapitánynak,

19. Jablonszky Emil adópénztárnoknak,

20. Orbán Ignác városi mérnöknek,
21. Mertz Antal kórházi biztosnak
22. Hügel Ödön városi irnoknak szabadságidő engedélyezése iránti kérvényük.

Miről a midőn a törvényhatósági bizottság t. tagját értesíteni szerencsém van, egyszerűs mind tudatom, hogy a közgyűlési tárgyak a közgyűlést megelőző napon a város tanácsstermében kitéve lesznek s bárki által megtekinthető.

Nagyvárad, 1896. július hó 7-én.

Rácz Mihály,
főjegyző.

Iskolai értesítők.

A szegedi apáczaiskola értesítője.

Viszonzni akarván azt az előzékenységet, hogy a szegedi apácza-iskola egy távoli vidék lapjának beküldé értesítőjét, ismertetés kedvéért foglalkozunk ez intézet szervezetével már csak azért is, hogy feltüntessük azt a lelkesedést, melylyel az egyház a népnevelést körülveszi.

A szegedi apácza-intézet jelenleg magában foglal egy, négy osztályú népiskolát, hol a tanulók *tandíjmentes* oktatásban részesülnek; ez iskolát Szeged városa évi 1280 frttal segíti; továbbá egy négyosztályú leánynevelő és egy négyosztályú polgári leányiskolát. Ez utóbbiban a tanulók a törvény által előírt tárgyakon kívül még a francia nyelv, zongora, rajz, ének és táncban is nyernek oktatást. Az intézetben vannak ingyenes és fizető bentlakó növendékek s ez utóbbiak havi 20—25 frtot fizetnek. — Van továbbá egy ismétlő iskolai tanfolyam is minden vasárnap 8—11 óráig mikor is a tanulók a sz. misére mennek. Az összes tanulók száma volt ez évben: a népiskolában 312, a leány iskolában 129, a polgári leány iskolában 86, ismétlő iskolában 82, összesen: 609, ezek közül bentlakó 215; vallás szerint 593 róm. kath. és 16 más vallású.

Az iskolát alapította *Oltványi* István nagyprépost 1873-ban s kiegészítette *Oltványi* Pál kanonok, a Ferencz József rend lovagja, arany-misé áldozópap, az intézet igazgatója, kinek páratlan bőkezűsége, emberbaráti szeretete, önzetlensége, szakértelme s az ügy iránt való lelkesedése az intézet történetének minden egyes lapján fényes világításában tündöklök.

A tanítást és nevelést a *Miaszsonyunkról* magukat szegényeknek nevező nővérek vezetik páratlan buzgósággal, lelkiismeretességgel; kiknek főanyaházuk *Münchenben* van, magyarországi anyaházuk pedig *Temesvárt*, melynek fenhatósága alá tartoznak az összes magyarországi iskolanővérek, kiknek hazánkban 16 intézetük van (Földeák, Lippa, Lugos, Nagybecskerek, Oravicza, Perjámos, Szeged, Temesvárt 4, Temes-Mehala, Versecz, Kummájsa, Csákova, Detta) összesen 308 apáczával 8646 tanulóval. Kellő felvilágosításul megjegyezzük e helyen, hogy az iskola nővéreknek 1896. évre megjelent névtára szerint van. *Európában* 224 szerzetesük, 1996 apáczával 66362 növendékkel, *Amerikában* 228 szerzetesük 2460 apáczával 78665 növendékkel. Eme statisztikai adat a legfényesebb czáfolata annak, amit ellenségeik a egyházra rá fognak, hogy a kath. egyház ellensége a haladásnak, a tudománynak. Az Isten, ki lelkesedést önt eme, világról lemondó apáczáknak lelkébe, minden ilyen támadások ellen megvédi egyházát a jövőben is, amint megvédi 19 századon keresztül a múltban s az egyházi intézetek minden akadály daczára csüggedetlenül teljesítik hivatásukat a lelkek örök boldogsága érdekében.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATO.

Július 9. Városi közgyűlés d. u. 3 órakor.

* **A király utazása.** A király a Vaskapu megnyitása alkalmából uti tervébe vette a Herkules fürdő megtekintését is. Az államépítészeti hivatal sürgősen intézkedett, hogy a megyei utak mind jó karba helyeztessenek. Az

állam tulajdonát képező világhírű fürdő rövid pár év alatt már másodizben lát királyi vendégeket, amennyiben 1888-ban Erzsébet királyné is ott töltötte a nyarat a ritka szép fekvésű fürdőben. A fürdő bérlői már most is nagyban készülnek a fogadtatáshoz.

* **Ferencz Ferdinánd főherczeg** egészségi állapota teljesen helyreállt már. A főherczeg nemsokára elhagyja a ronopishti birtokát s a mint az idő jobbra fordul, hosszabb tartózkodásra Klagenfurt mellé Lölnigbe megy nyaralni. A lölnigi vadászkastélyban fog lakni a főherczeg, a melyet javában díszítenek s előkészítenek a magas vendég fogadására.

* **A királyi palota plébániája.** A »Religio« és utána a napilapok nagyobb része a minap azt a hirt közölte, hogy a királyi palotában levő szent Zsigmond plébániát beszűntetik. Biztos forrásból értesülünk, hogy erről sem a főudvarmesteri hivatal, sem a főegyházmegei hatóság mit sem tudnak. De az építési tervből kifejejtették.

* **Agliardi bucsuzása.** Agliardi kardinális vasárnap délután 3 órakor bucsulátogatást tett Goluchovszky gróf külügyminiszternél. A látogatás, mely rendkívül szívélyes volt, csaknem egy órán át tartott. Utána Agliardi a miniszternek Loatelli Achillest mutatta be, ki az új nunczius megérkezéseig az ügyeket vezetni fogja. Déli 12 órára Lueger Károly dr. másodpolgármestert fogadta a nunczius. Agliardinál Bécs és környéke összes katolikus intézeteinek növendékei is tisztelegtek és szerencsekívánataikat tolmácsolták. Agliardi tegnap reggel 9 órakor utazott el Bécsből, egyenesen Rómába.

* **Nagyvárad premontreiek a kiállításon.** A jászói premontrni rend nagyváradai társházának tagjai Kotunovics Sándor igazgató vezetéke alatt Budapestre érkeztek, hogy területileg tanulmányozzák az ezredévi kiállítást. A premontreiek a fővárosban Mária-utczai rendházukban laknak s hosszabb időt töltenek Budapesten.

* **A pápai érem.** Minden évben Péter-Pál apostolok napján új pápai érmeket készítenek. Az idén készültek a római pápának azt a törekvését fogják jelképezni, melylyel a nem egyesült egyházak és Róma között az egyesülést akarja keresztülvinni. Az érem egyik oldalán XIII. Leó pápa arcképe van azzal a körirattal: XIII. Leó, pápaságának 19-ik évében. A másik oldalán a pápa encziklikája az egyházak egyesítésére vonatkozólag van ábrázolva. A közpén a Megváltó látható, ki balkezeiben egy a földgömbön álló zászlót tart, melynek felirata: »Egy Ur«; míg jobbájával egy iratra mutat, ez a pápai encziklika, melyet egy szerzetes tart a kezében, mellette egy másik szerzetes a földre borul le. A két palma mögött föltűnő alak a keletre emlékeztet. A Megváltótól balra a merengő hajós és a hajó a protestantizmust jelpépezi. A körirat ezen az oldalon: »Legyen egy akol és egy pásztor!«

* **Lutheránusok hivatalos neve.** A hivatalos lap közli a belügyminiszternek f. évi 58.800/IV—c. sz. körrendeletét, mely szerint a lutheránusok ezentúl »ágostai hitvallású evangélikusok«-nak irandók be az állami anyakönyvekbe.

* **Taliani az új bécsi nuncziusról** jelentik Rómából, hogy a biboros vikárius június 29-én a laterani szt. Jánosról nevezett főbazilikában sebastei czimzetes érsekké avatta msgr. Emidius Talianit, a kit XIII. Leó pápa ugyanaz nap este magánkihallgatáson fogadott. Taliani nunczius már rövid idő alatt elfoglalja bécsi

állását. Elődje, Agliardi biboros papi körökben elterjedt hír szerint ferrarai érsekké fog kinevezetni.

* **A biboros püspök Bihar-Püspökiben.** Dr. *Schlauch* Lőrincz biboros püspök, mint már irtuk, a szomszédos Bihar-Püspöki községben díszes templomot épített az eddigi kicsi épület helyett. Az építést már nem sokára teljesen befejezik. A biboros püspök ur Ó Eminenciája tegnap délután Fetszer Antal p. titkár, Szemethy Géza szent-széki jegyző, Mayer Antal könyvtárnok és Peiszser uradalmi mérnök kíséretében kikocsizott Püspökibe s megtekintette az épülő templomot. Ez alkalommal próbálták meg azt a három új harangot, a melyet a bibornok öntetett a templom számára s a melyet nem rég szentelt fel a nagyváradai püspöki lakban.

* **Bundala Mihály,** a budapesti középonti papnevelő intézet lelki igazgatója néhány nap óta városunkban időz, ahol *Winkler* püspök ur vendégszeretetét élvezi. Mint értesülünk, szívesen látott vendégünk a folyó hét végig Nagyváradon marad.

* **Aranymisé kanonokok.** A váci egyházmegye két, érdemekben gazdag papja ünneplé pappá szenteltetésének ötvenedik évfordulóját. Az egyik ft. *Sponer* József apát, olvasó-kanonok, a másik ft. *Szvacsin* György c. kanonok, herédi esperes-plébános. Mindketten 1846. július 14-én szenteltettek fel. Ad multos annos!

* **Két képviselőt Nagyváradnak.** Békés vármegye egyik múlt évi közgyűlésében foglalkozott a választói cenzus és a választókerületek kérdésével. Ebből kifolyólag felirtak az országgyűléshez, hogy egy a választói jogosultságra képesítő cenzust rendezzék, mint a választókerületeket arányosabban osszák be. Erre az adott okot, hogy a cenzus nem mindenütt egyforma; a választó kerületekben pedig egyik helyen alig pár száz, másik helyen 5—6000 szavazó van. A feliratot pártolás miatt Nagyvárad városának is megküldték. A jogügyi bizottság előzetesen tárgyalta a feliratot s ekkor felmerült, hogy bizony Nagyvárad is vizsás helyzetben van, mert míg más hasonló városok 2—3 képviselőt küldenek, addig Nagyváradnak Tisza Kálmánnal kell beérni. Azt véleményezték, hogy a feliratban Nagyvárad kérjen még egy kerületet. A városi tanács mint állandó választmány tegnap beszélt meg a kérdést s oly iszonyu javaslatot terjeszt a közgyűlés elé, hogy várja be Nagyvárad mig ujra szervezik a területet s akkor szólaljon fel a második képviselőért. Szóval kaparja ki más nekünk a sült gesztenyét, nehogy csorba essen az ősi mamelukságon.

* **Holnapi városi gyűlés.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága holnap, csütörtökön délután tartja közgyűlését. A tárgysorozat elég érdekes dolgot ölel fel az irnok választáson kívül is. A főjegyző úgy gondolkodott, hogy akik voksolásra feljönnek, mindjárt határozozzanak néhány köztér átengedés ügyében is, nehogy elszéledjenek s aztán a jövő ülésre maradjon az ügy. Az érdekesebb ügy a színházra vonatkozó tanácsi előterjesztés; az árvaház, a szájkosár kérdése, Békésmegye átírata stb. A legtöbb azonban olyan apróbb ügy, hogy még lámpagyújtás előtt haza mehetnek a városatyák.

* **Szent-Gellért csontjairól** ujabban jelentik, hogy Szent-Gellért ereklyéinek, nem mint egyes lapok jelentették, csak egy kis része, hanem legnagyobb része van Muranóban és pedig a Basilica s. Maria e Donato templom jobb oldali mellékoltárán, ezüst szegélyű kristályüveg szekrényben vannak elhelyezve. Ezek 1400-ban február 23-án kerütek Velenczéből Muranóba. A hatvanas években, a velencei patriárka ebből kivett néhány töredéket és ezeket Magyarországnak átengedte. Így kerültek a kisebb ereklyetöredékek Esztergomba, Nagyváradra és Temesvárra, a hol Dessewffy püspök székhelyében

el vannak helyezve. Egy kisebb Erekye van még Sanct Georgio Velence mellett kolostorban. Az 1893-ban vezetett nagyobb zárandoklat alkalmával Magyar Pál spirituális, Steigü-ber Mihály, Billa Pál témestvári városi képviselő és Zimmermann Mihály mehalai földbirtokos meglátogatták Muranót, hol meg is mutatták ezen ereklyét. Abban a kérdésben, hogy Desseffy püspök az ereklyék Magyarországra hozatala ügyében tárgyalt volna a muranókkal, csak annyi tény, hogy a püspök dr. Várady Árpád titkárával és dr. Kiss Jánossal Velenceben járván, megkísérelte, hogy lehetséges volna-e ezen ereklye átengedését kieszközölni: természetesen viszontszolgálat ellenében. Ez azonban már azért sem veethetett végeredményre, miután Muranó és vidékén egész Gellért-kultusz fejlődött már, s évente sok ezer Meg ezer hívő elzárandokol ezen ereklyéhez, a miért is nem lehet a népet megfosztani e drága kincsétől.

* **A váradi-velencei halottkém, dr. Weisz Márton,** kinek egy esetét lapunk a minap szel-lyesztette, lemondott a halottkém állásáról, a mint annak idején szerkesztőségünkben előre kijelentette. A lemondó fölterjesztésben, melyet dr. **Hoványi** Ferencz városi főorvoshoz adott be, sokoldalú elfoglaltságát hozza fel okul. Az így megüresedett halottkém állást ezuttal csak ideiglenesen fogják betölteni; véglegesen csak akkor fog ez állásra pályázat kiírni, ha majd leérkezik a belügyminisztertől a város fölterjesztése, mely a halottkém állások rendszeres évi fizetéssel való ellátását bocsátotta miniszteri jóváhagyás alá.

* **A csudadoktor ügye.** A biharmegyei orvos- gyógyszerész egyesület pár hónappal ezelőtt felirt a belügyminiszterhez, mint legfőbb közegészségügyi hatósághoz s intézkedést kért Németh Sándor u. n. hegyi doktor ellen, a ki a felterjesztés szerint »keresetképen üzött jogtalan orvosi gyakorlatot és gyógyszereket szabályszerű jogositvány nélkül árul.« A belügyminiszter a terjedelmes memorandumot azzal küldte le Nagyvárad város hatóságához, hogy a felterjesztésben felhozott panaszokra nézve szerezzen meggyőződést s úgy erről, mint a netalán e tárgyban már tett intézkedéseiről tegyen jelentést.

* **Kiállítás az akadémiában.** A magyar tudományos akadémia könyvtárának kiállítása ma délelőtt nyílt meg a nagy közönség előtt. A kiállítás mindössze egy termet foglal el, de igen értékes dolgokat tartalmaz. Ki vannak állítva a régi magyar nyelvemlékek, levelek, történelmi emlékek, különféle kéziratok és nyomtatványok, képek, a Kisfaludy társaság ereklyéi számos érdekes okmányokkal. A kiállítás szeptember 15-éig lesz nyitva s a közönség minden kedden, csütörtökön és szombaton megtekintheti délelőtt 10 órától déli 12 óráig.

* **A keresztény egyházak egyesítése** ügyében kiadott pápai encziklikára az angolországi yorki anglikán érsek válaszolt elsőnek, kijelentvén, hogy »Róma követelése ellenkezik a bibliával is hogy az anglikán egyház soha sem fogja azokat, elismerni. Sebaj! Angliában a katolicizmus annyira terjed és az anglikán egyház annyira szétfoszlik mindenféle felekezetekre hogy, hogy már nem sok ideig állhat fön.

* **A csillagok száma.** A modern csillagászat nem hajladék elismerni a régi mondás igazságát, hogy senki sem tudja az ég csillagait megszámlálni és az 1887-ben tartott csillagászati kongresszuson elhatározták, hogy az égboltozatot lefotografálják, és így állapítják meg a csillagok számát. Mint írják, eddig már 189 fényképet állítottak elő, a melyek közül némelyik csak vagy tizenkét, de olyik ezeröttszáz csillag képét ábrázolja. Azt hiszik, hogy az egész lajstrom majd mintegy három millió csillagot fog magában foglalni. Nagy kérdés azonban, hogy ezzel a három millió csillaggal csakugyan minden égitest fel van-e sorolva?

* **A német agráriusok újabb diadala.** A porosz kereskedelemügyi miniszter, Berlepsch megbukott s bukását Németországban az ag-

ráriusok újabb diadalanak tekintik. A visszalépett miniszter egyébként nem annyira a merkantilisták, mint inkább a szociálisták táborához tartozott s szociál-politikai tendenciájú törvényjavaslatai és intézkedései következtében jött ellenkezésbe miniszter társaival, sőt Hohenlohe herczeg, birodalmi kancellárral is.

* **Eljegyzés.** **Fehér Dezső,** a »Nagyvárad« szerkesztője e hó 7-én eljegyezte **Breitner** Janka kisasszonyt, Breitner József kereskedelmi ügynök bájos leányát. Tartós boldogságot kívánunk a szép frigyhez.

* **A színház tervel.** A nagyvárad állandó színház tervezetére nézve Busch Dávid városi főmérnök által a tanácshoz benyújtott jelentést pár nappal előbb egész terjedelmében közöltük. A jelentés tegnap került a tanács ülés elé. Hosszabb vita után elhatározta a tanács, hogy véleményezni fogja a holnapi közgyűlésnek, miszerint adja vissza a tervet, költségvetést a főmérnök jelentésével együtt az e célra kiküldött nagy bizottságnak, hogy vizsgálja felül, mennyiben nem rontaná el az épületet, ha a Fellner és Helmer cég által készített terv szerint egy méterrel alacsonyabb lenne az épület. Kifogásolták továbbá, hogy a tervezet túlhaladja a megszabott építési összeget.

* **A szájkosár a városi közgyűlésen.** Már sokszor megemlékeztünk Sopron város nagyhírű határozatáról, hogy felir az országgyűléshez a képviselők szólásszabadságának korlátozása iránt. E feliratot megküldték az összes törvényhatóságoknak pártolás végett. Biharvármegye egyszerűen tudomásul vette a soproni sógorok átiratát s örök emlékezet okáért levél-tárba helyezte. Nagyvárad város közgyűlése holnap fogja tárgyalni az ügyet. A jogügyi bizottság véleménye alapján Nagyvárad város tanácsa azt javasolja a törvényhatóságnak, hogy az átirat felett egyszerűen térjen napirendre. Ez a legkevesebb, a mit megérdemel.

* **A budapesti karmelita templomot és kolostort** e hó 19-én fogja benedikálni **Bogisich** Mihály vál. püspök, helyettes vikárius s ezzel a karmeliták megkezdik működésüket Budapesten. A konvent priorja, ft. **Soós** István lesz, kinek az ájtatossági irodalomban s a lelkipásztorkodásban szerzett érdemei közismeretek, mellette még két páter és 2 laikus testvér lesznek az első települők. A templom és konvent költségeire nemeslelkű adakozók közül nagyobb adománnyal járult özv. **Majláth** Györgyné 5 exciája 2000 frttal, **Nogáll** János vál. püspök, nagyvárad kanonok 5 mlta 1000 frttal, **Majláth** Gusztáv gróf 1000 frttal, **Blümelhuber** Ferencz esztergomi kanonok 5 nga 500 frttal, **Sabran** herczegnő 100 frttal és egy sajátítmzésü miseruhával. A szent célra lapunk is szívesen közvetít adományokat, de leghelyesebben küldhetők azok most már a karmeliták újkonventjébe, Budapest, (VI., Lőportárdülő, Huba-utca.)

* **Árpád sirja.** A magyarok bejövételének emlékére a vereckzei szorosban tudvalevőleg emléket készülnék állítani. A bizottság ezzel kapcsolatban végleg el akarja dönteni Árpád sirjának kérdését, mely már oly régóta foglalkoztatja tudományos köreinket. A történettudósok ugyan elintézettnek tartják a kérdést, de azért akadnak egyes kutatók, a kik történelmi adatokkal bizonyítgatják, hogy a honszerző Árpád vezér sirja feltalálható lenne, ha az ásásra akár a kormány, akár a társadalom némi csekély áldozatot hozna. A fővárosnak egyik öreg polgára Gebauer Pál e tárgyban emlékiratot adott be az országgyűléshez, a kultuszminiszteriumhoz és több tudományos intézethez s emlékiratában pontosan megjelöli az ó-budai határban azt a helyet, a hol biztos sikerrel lehetne az ásásokat végezni. De valami sajátosságos közöny következtében maig sem történt az ásítás ügyében semmi. Pedig, ha másért nem, a magyarok megnyugtatására épen az idejünnepi esztendőben meg kellene ejtenünk az ásításokat. Az egész ugyanis kevésbe kerülne s nem lehetetlen, hogy sikerrel járna.

* **Katonazene a »Széchenyi« éren.** A 37. gyalogezred zenekara ma délután 6 órakor a »Széchenyi«-téren hangversenyt rendez. A karmester ezuttal is nagy gonddal összeválogatott műsorral kedveskedik a műértő közönségnek, és pedig játszani fogják a következő darabokat: Suppótól a »Niccolo«-marsot, Ambrois Thomastól a »Mignon« opera nyitányát; Schamanntól »Alpesi varázs« mazurpolkát. ezután »A világ megátkozott« csárdást, melyet katonazenére átírt Herncsirek István karmester, továbbá Ziehrertől egy keringőt, végül Forster-től nagy egyveleget a »Pondevedrá rózsája« cz. operából.

* **»Szent László II.« nem kell.** A város-háza tervek közül tudvalevőleg 4 terv megvételét határozta el a város. Három terv készítője kijelentett, hogy hajlandó 1000—1000 frtért a terveket a városnak átbecsátani, Lang Adolf budapesti műépítész, a »Szent László II.«-jellegű terv készítője azonban bizonyos feltételeket kötött ki az 1000 frton kívül. A városi tanács e feltételek miatt azt javasolja a közgyűlésnek, hogy azokat ne fogadja el s álljon el a terv megvételétől. Tegye a füstre Lang Adolf.

* **A fegyver és vadászati adóról** szóló 1883. évi XXIII. t.-cz. alapján felhivatnak mindazok, kik e város területén az idézett törvénycikk 2., 3. és 5. §-a értelmében akár önvédelem, akár vadászat vagy pedig ereklyeként tartott, továbbá kizárólag célállóvészetre használt fegyverek birtokában vannak, miszerint azokra vonatkozó bejelentéseiket Nagyvárad város adóhivatal 10. számú szobájában a rendelkezésükre álló úrlapokon f. évi július 7-ik napjától 14-ik napjáig bezárólag megtenni annyival inkább el ne mulasztják, mivel ellen esetben a törvény 42. §-ában foglalt pénzbírsággal fognak sújtatni. Nagyvárad, 1896. június hó 4-én. Városi adóhivatal.

* **Luger pártja és a munkásügy.** A bécsi új községtanács még alig foglalta el helyét, máris csattanósan cáfolta meg a liberális lapok azon nagyhangú állítását, hogy Lueger és pártjai képtelen leszek programjait megvalósítani, sőt ahoz hozzá sem kezd. A tanács azonban nem vár a liberális lapok nógatására s első teendője a munkát nélkülöző munkások segélyezésének központi szervezését tűzte ki. E célból a városi szegényügyi bizottság akként leend szervezve, hogy karöltve más hasonló célu egyesületek és testületekkel a munkandókuliek segélyezését a központból intézze és lássa el. Ez a központi szervezet ugyanis azokat egységesíti, egyszerűsmind azonban szukceszive életbe lépteti a munkátlanság esetére nyerendő segély tekintetében a kötelező biztosítást. A munkásügygel foglalkozó egyesületeket és szövetkezeteket már meg is kereste a tanács az iránt, hogy a munkás-segélyezés tárgyában kifejtett tevékenységük eredményéről jelentést, egyszerűsmind pedig a központi szervezet tekintetében véleményt terjeszsenek a tanács elé.

* **Rövid hírek.** **Ellopott hatszáz forint.** Hétfőn Csáky Sándor azon panaszszal állított be a rendőrséghez, hogy zsebéből fényes nappal elloptak a baromvásártéren hatszáz forintot. A. M. gazdag kupeczre gyanakodott, ki becsületes emberként volt ez ideig ismeretes s már az a körülmény is, hogy gazdag polgár, kizárja annak a lehetőségét, hogy ő lopta volna el Csáky pénzét. Persze a gyanusítottat szabadon bocsájtották, a rendőrség pedig tovább nyomozza a tettest, ki talán már a hetedik határon is tul, — folytatja jövedelmező mesterségét. — **Sztrájkoló atyafi** A »Lóbl« szeszgyár munkásai békés egyetértésben dolgoztak a »szeszt« kedvelő emberiség javára, helyesebben élvezetére. Azonban Hucskó József Galicziából ideszakadt munkás nem jó szemmel nézte a békességet s szónokolni kezdett a szociális elvek mellett és mindenáron sztrájkra szerette volna lázítani a munkásokat Hanem a szerencsétlen flótást, **Kohn** Farkas gyári ispán feljelentésére a rendőrség elesipte s most a kóterben elmélkedik a fizetés emeléséről. — **Emberhusra éhezett.** **Schlézinger** Mór különben nagyon szelid férfit, csak egyedüli hibája, hogy még mindig a »vad« kőkorszakban gondolja magát s a legújabb panaszos szavai szerint »emberhusra éhes« **Fazekas** Jánossal is összeszó-lalkozott s kezéből kiharapott egy darab húst, per-sze az ügy a rendőrség elé került, hol Schlézinger

úr beadta a derekát s gyáván majd tagadni, majd szépitni kezdte a dolgot. — **A népfelkelési irodák megvizsgálása.** K u c s e r a Viktor a váradi népfelkelők parancsnoka tegnap Váradra érkezett s szemlét tartott, a népfelkelési irodákban. Mindent a legnagyobb rendben talált. — **Egy nyug. altábornagy halála.** Pólában tegnap meghalt Plauenwaldi Pelikán József, nyug. altábornagy, 78 éves korában. 1848—49-ben ellenünk harcolt s részt vett az isaszegi- és tápió-bicskei csatákban is. — **Tél a Tátrában.** A magas Tátra vidéken nagy hóesés volt, minek következtében az egész vidéken érezhető a nagy hideg. — **Meglopott főpinczér.** A Wekerle-kaszinó főpinczére, Neiser Ferencz, egy elzárt fiókba szokta tenni tárczáját, amelyben közelebb mintegy 600 frt készpénz és ezer frt áru értékpapír volt. A fiókot reggel feltörve találták, a pénz pedig hiányzott belőle. — **A Kotze-botrány.** Az udvar névtelen levelei és e levelek áldozatai czimmel egy brosur a Kotze-botrányt akarta fölújítani; a brosur összes példányait lefoglalta a rendőrség. — **A ki egy milliót lopott.** A brazíliai hatóságok világszerte körözetik Casado Alfonso Tóbiást, ki mint Amazona, brazíliai állam vámpénztárának kezelője, egy millió márka állami pénzt sikkasztott el. Casado még a múlt évben megszökött és azóta nem sikerült kézrekeríteni. — **A kolera.** A Reuter-ügynökségnek jelentik Kairóból: A kolera még mindig hevesen dühög Kairóban. Fayum kerületben a legutóbbi hat napon 327 új megbetegedés és 290 haláleset, a Gharbi kerületben 147 betegedés és 112 haláleset. Egyiptom egyéb részeiben 342 betegedés és 271 haláleset fordult elő. Vadihalfában az egyiptomi csapatok közt 27 betegedés és 9 haláleset fordult elő. — **Földrengés Ciprus szigetén.** Telegram jelentése szerint Ciprus szigetén folytonosan heves földrengés van. Limasszolban ártalmas a rémület. A lakosságot, a kormányhivatalat, a bank- és a táviróhivatalat sátrakban helyezték el. — **Vadászati jog bérbeadása.** Szakáll község vadászati jogát 6 évre bérbeadják. Az árlejtés július hó 26-án lesz a község házában. — **A földadó leszállítása.** Aranyos-Tordamegye felir a kormányhoz a földadó leszállításáért. Perczent szerint akarja a földadót kivetni. Így igazságosabb lenne és többet jövedelmezne az államnak. A feliratot pártolás végett megküldte Bihar megyének is. — **Községek új beosztása.** Bihar megye legutóbbi közgyűléséből egy bizottságot küldött ki, hogy adjon véleményt, nem volna-e czélszerű közigazgatási szempontból a bntyesdi, urszádi és kopacséli jegyzőségeket, továbbá Uj-Létát más járásba beosztani. A bizottság tegnap tárgyalta a kérdést és azt jelenti a megyegyűlésnek ezen áthelyezésekre szükség nincsen.

A gyermek-kórház Nagyváradon.

— A közegészségügyi bizottság ülése. —

Nagyvárad város közegészségügyi bizottsága tegnap délután ülést tartott a város házában, a melynek legfontosabb tárgya a gyermek-kórház felállításának ügye volt.

Jelen voltak: Dr. Grósz Albert elnök, dr. Hoványi Ferencz, Némethy Károly, dr. Konrád Márk, dr. Baróthy Ákos, dr. Berkovits Miklós, dr. Vári Szabó Béla, dr. Munk Béla, Busch Dávid, Guttmann József, ifj. Rimler Károly, dr. Kutiák Ágoston, Alexander Lajos, Szűts Dezső, dr. Kornstein Lajos.

Az ülés elején felolvasta dr. Hoványi Ferencz v. főorvos jelentését Nagyvárad város egészségügyi állapotáról a folyó év első felében. A felsorolt adatokat, statisztikát annak idején havonként közöltük a közigazgatási ülések alkalmából.

Ezután a város különböző pontjain felállítandó illemhelyek ügyét tárgyalták, hosszas vita mellett. Az ajánlott különböző módok közlítéséről azonban olyan akadályai merültek fel, hogy a tanácskozás meddő maradt. Tekintettel, hogy az általános csatornázás már a közel jövőben meglesz, a helyek felállítását most elejtendőnek tartják.

A másik tárgy az állati hullák megsemmisítésének kérdése volt. Két külföldi cég ajánlatot tett, hogy ha Nagyváradon elég állati hullát volna, hajlandók felállítani nagyobb szabású stearizáló-telepet, a hol az elhullott állatok felhasználható részeit értékesítik.

A városi főmérnök azonban e helyett azt ajánlja, hogy egy Tamási-féle hullaégető kemenczét építtessen a város; mert a stearizáló

készülék 20 ezer frtba kerülnek a városnak. Évenként ugyanis alig van Nagyváradon 100 nagy állati hulla s így egyik cég sem állítja fel a saját költségén a telepet. Az égető kemencze felállítását mielőbb javasolja, mert az u. n. dögtemető már megvan telve.

Vitatkoztak a kérdésben pro és contra; végre is kimondta a bizottság, hogy rövid uton kérdezzék meg az ajánlattevő céget, hogy hajlandók-e a stearizáló gépet felállítani, ha a város 5000 frttal hozzájárul s átadja az elhullott állatokat. Ez utóbbira nézve azonban csak a Nagyvárad területén elhullott állatokat kötötték ki. Ha a két cég egyike sem hajlandó saját költségén belemenni az építésbe, az esetben egy Tamási-féle hullaégető kemencze azonnali felállítását véleményezi.

A gyermek-kórház felállítása.

A legfontosabb tárgya volt az ülésnek a gyermek-kórház felállítása ügyében adandó vélemény, a mely iránt a városi tanács megkezdte a közegészségügyi bizottságot.

Dr. Hoványi Ferencz városi főorvos, a gyermek-kórház ügyének lelkes harczosa, ismertette az égetően szükséges intézmény eddigi történetét; az orvosgyűlés memorandumát stb. Kiemelte a gyermek-kórház nagy fontosságát, a gyermekhalandóság csökkentése szempontjából. Es e szükséges intézmény nem követel nagy áldozatot. Jótékony adományokból mintegy 25—30 ezer frt alap van; azonkívül egy 40—50 frt értékű hagyaték; ez utóbbinak jövedelmét azonban még más élvezi. Eltekintve ezektől, kötelessége a városnak a gyermek-kórházat létesíteni. Majd áttért a gyermekhalandóságra, melyet nagyrészt a panperismus idéz elő. A legtöbb gyermek életét meg lehetne menteni egy jól berendezett gyermek-kórházzal. Végül indítványozza: véleményezze a szakköztséget, hogy a gyermek-kórház felállítása sürgős szükségét képez s azt melegen ajánlja a tanács figyelmébe. Alkalmos helyül pedig ajánlja a Bóné-kuti temető és a jáványkórház közt elterülő szántó földet.

Dr. Grósz Albert elnök mindenben helyesli dr. Hoványi indítványát, csak az ajánlott helyet nem tartja megfelelőnek. Közel van a miazmákkal telt Pecze vize; ott jár el a katonaság s nagy port ver fel; de főleg azért ellenzi, mivel messze van a város a résgyűztől, pedig a gyermek-kórház különösen az ambuláns betegek szempontjából fontos. Ilyen távol pedig a szülők nem viszik beteg gyermekeiket. Közelebb helyet pl. az Ujsoron, vagy Kálvária-utcán óhajt.

Dr. Berkovits Miklós kelt védelmére dr. Hoványi indítványának. A Pecze folyó távol van a tervbe vett helytől. Különb mint ezen kerület orrosa, mondhatja, hogy malária, változnak e tájon nyoma sincs. Azért akarják a jávány kórház mellé tenni a gyermek-kórházat, mert ennek szomszédsága is nagy előny s különben is e városrészben lakik a legszegényebb község. Szóval közegészségi tekintetben semmi kifogás nem tehető az ajánlott terület ellen, a melyet ő is megfelelőnek tart.

Dr. Hoványi Ferencz kiemelte dr. Grósz Albert érdemeit, hogy félszázaddal ezelőtt megpendítette mint első, a bölcsödék eszméjét s ezért ezek és ezek áldják. Ezután védelmére indítványát. A központban, tekintve Nagyvárad fekvését, nem lehet felállítani a kórházat; más-ként pedig egyik vagy másik részhez távol lesz mindég. Példákat hoz fel a külföldi nagyobb városokból. Végül ajánlja indítványát.

A szakköztséget dr. Hoványi Ferencz indítványát teljes egészében elfogadta.

Végül dr. Hoványi Ferencznek és az orvosgyűlésnek jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak a gyermek-kórház érdekében kifejtett buzgalomukért s ezzel az ülés véget ért.

Öngyilkos huszárönkéntes.

— Saját tudósítónktól. —

Július 7.

Egy délczeg, előkelő ifju dobta el könyelműben magától az életet. A szülei szeretetet feláldozta a szerelemért s meggondolatlan tetteivel örök gyászt borított azokra, — csak azért, mert nem lehetett övé az a másik. Mihályházy Kálmán törvényszéki bírót érte a csapás s egyetlen fia László a tragédia hőse, ki a nagyváradai »Pálfi« huszár-ezredben mint önkéntes szolgált. Atyja nagy gondnal neveltette s egyedüli örömet fiában lelta, ki most megsemmisítette az örömet s véres árnya odaültette a szülők szívébe az örök gyászt. Mindenkit megrendített az eset s részvéttel fordul mindenki a gyászoló család felé, részvét könyeket hoz a szemekbe a legszébb remények összetépett maradványainak látása.

Az esetről tudósítónk a következőket írja:

Az öngyilkosság előzményei.

Mihályházy László viszonyt kezdett egy nagyváradai származású erdélyi nővel, ki szüleinél városunkban időzött. De a nő, ki már férjnél van, nem akart az ifju szavára hajlani s csak bolondította és szívében felgyújtotta a szenvedélyes szerelem tüzét. Mihályházy, ki végzett gazdász volt s a »Zichy«-féle uradalomban volt már alkalmazva azt az ajánlatot is tette, hogy váljon el férjétől, de erre sem hajlott meg a nő, hanem pár nap előtt bucsuzás nélkül hazament férjéhez. Az ifju anyjára szívére vette ezt, hogy tegnap este elhagyta állomás helyét s a nő után ment. Egy önkéntes barátjának e pár szót írta: »Elutaztam, élve többé nem láttok.« A nevezett azonnal felkereste atyját s tudatta vele az esetet, ki kétségbe esve sürgönyzött minden felé fiáért. Hasonló tartalmu levelet intézet a hadnagyához is, ki azonnal jelentést tett a parancsnokságnak s mivel engedély nélkül hagyta el állomáshelyét az ország minden vasut vonalának főbb állomásaira sürgönyt menesztettek.

Az öngyilkosság.

Székely-Kocsárdig jutott a meggondolatlan ifju. Polgári öltözetben utazott s azt hitte, hogy így biztonságban van. Egy hat lövető lövőt revolvert is vitt magával s valószínű, hogy a mint barátjának s hadnagyának írt levél is fejteni engedé, czélja volt, az említett nőt is agyonlőni. De ebben meg lett akadályozva, mert a magas barna fiatal emberre személy-leírása után könnyen rálehetett ismerni s a vasutnál megjelent hatósági közegek letartóztatták; de elrejtett revolverét nem vették el tőle. Az érzékeny ifju, csak akkor látta be tévedését, de szerelme most is erősebb volt a bünbánatnál s egy alkalmas pillanatban revolverét előrántva főbe lötte magát.

A lövés talált s az ifju pár perc múlva megszűnt élni. Rövid idő alatt nagy csoport verődött össze körülötte, orvosi hírtak, de az már csak a halált konstátálta. A hullát a helyiségbe szállították s az esetről azonnal jelentést tettek a felvinczi szolgabírósnak. Zsebeiben néhány forintot és több levelet találtak.

Az öngyilkosság híre Nagyváradon.

Tegnap reggel a nagyváradai rendőrséghez a következő tartalmu távirat érkezett:

Felvincz, 1895 jul. 7.

Rendőrség

Nagyvárad.

Huszár önkéntes szökésben Székely-Kocsárdi állomáson Öngyilkos lett Atyja Nagyváradon törv. széki bír. Értesíteni és felhívni kérem a temetés iránt intézkedni. Együttal tudatni, bocsolást kíván-e?

Főszolgabíró.

E hír Váradon nagy szenzációt keltett. Az öngyilkos édes anyja és nővérei elájultak hallatára, az atya pedig hangos zokogásban tört ki. Atyja azonnal intézkedett a temetésre vonatkozólag.

Mindenütt általános részvétet keltet a tragédia híre s részvétfogadásokkal próbálták enyhíteni a megdöbbent szülőket fájalmát.

A temetés.

Holnap délelőtt lesz a temetés. A család tegnap délután utazott el Székely-Kocsárdra s diszes koszorút vittek magukkal, az ifju halott ravatalára. Az önkéntes bajtársai közül egy küldöttség fog megjelenni a temetésen. Koporsó táját a melyek széles lila szalagján a következő felirat diszlik:

Szeretett bajtársuknak — A 15-ik ezred önkéntessei.

Többen küldtek még barátai és rokonai között koszorút az elhalálozás helyére. A holttestet Székely-Kocsárdon fogják eltemetni s már eddig is többen felutaztak.

Távol a szülők lakhelyétől, közelében annak, akit jobban szeretett a szülőknél, talán meg fog nyugodni az a jéghideg kebel, — és a szerelem martirja, megelégszik annál a nyugalomnál, hová a szép jövőért, kecseskedő reményekért való küzdelem közepette a saját jószántából szállt.

Nyugodjék békével.

IRODALOM.

— A biblia és a tudomány. Az Egyptológia és a Biblia. Irta U r a i Sándor. Főszerkesztő dr. C s u d a y Jenő. Felelős szerkesztő D u g o v i c h Imre. V. füzet 113—144 l. Ez az óriás vállalat, melynek füzetei havonként jelennek meg, a legnagyobb mérvű pártolást érdemli meg, mert a magyar studium biblicumot európai színvonalra emeli fel.

— A kiállítás közoktatásügyi csarnokának látogatóira hasznos és nélkülözhetetlen útmutatóval szolgál a Lampel Róbert-féle (Wodianer F. és fia), cs. és kir. udv. könyvkereskedés által (Budapest, Andrassy-út 31. sz.) ép most kiadott ily című, 80 lapra terjedő könyv: »Közoktatás a kiállításon, kalauz«, melyet az említett csoport két biztosa dr. Gopcsa László min. titkár és dr. Beke Manó egyet. tanárszerkesztett. Nyolcz fejezetben mindaz összeállítva találjuk, a mi csak a kiállítás a nagyjelentőségű csoportjára vonatkozhatik, e csoport szervezésének történetétől kezdve, egészen a II. orsz. és egyet. tanügyi kongresszusig, különösen az e kiváló csoportot látogatóinak hű kalauzsképpen szolgálhat ezen füzet, a mely a tanügyi kongresszus tagjainak nélkülözhetetlen. Ára 30 kr. Rendelhető a kiadócégnél és minden könyvkereskedésben. A kiállításon is kapható.

SZINHÁZ.

Hírek a szinkörből. Ma a 47-ik cikk cz. nagyhatású dráma kerül színre, Córa szerepében a vendég-művésznő Paulayné Adorján Berta asszonnyal, ez azon szerep, melyben férje halála után oly nagy sikert aratott a budapesti nemzeti színházban, hogy a fővárosi lapok mind dicsérőleg és nagy elismeréssel nyilatkoztak művészetéről. Az előadásnak nagyban fogja emelni érdekességét az, hogy Megyeri D. igazgató szintén föllep benne, még pedig egyik kedvenc szerepében Mazilier Viktorban. A többi főbb szerepet Cserny Berta, Laczkó Aranka, E. Kovács Gyula, Szentgyörgyi, Rózsahegyi, Vendrei és Janovics játsszák.

Igazságszolgáltatás.

Egy bolond gondolat. A komoly igazságos férfiak, derült arccal tárgyalták tegnap Kovács Lajos esetét. Soha ilyen ficzkót! Megneveteti s derült, mulatságos pillanatokat szerez, a komoly, siralmas tragédiák hallgatásában kifáradt bírónak. És ez a legény városunk szülőtte. A nagypiaczter mozgalmi közepette növekedett fel s ott árulgatta a vizet, mint serdülő ifju s ott élőködött mint lábálól felcseperedett legény. Bohém életet élt, mint a rét lepkeje s czafrangjaival ha a meleg nyári szellő játszadozott, ő csak egyre szavalta, hogy: »Itt születtem én, ezen a tájon!« Nem gondolt a világgal, hiszen mint mondá a világ sem gondolt ő vele semmit, — csavargott hát s élőködött a nagyhangú kofák árucikkjein s ha akad egy két krajczárja »ellityzte« társaival s nem egyszer hajba is kaptak a nevezett krajczárok felett, hanem ezért egyikük sem ment panaszra, — meg-

értették egymást, hiszen minyájuknak egy volt a sorsuk s egyik holló nem állassa ki a másik szemét.

De Kovács nem érte meg azzal, hogy olykor-olykor jókat nevetetett megbubolt társai jajgatásán mulatságosab jeleneteket óhajtott látni, így például egy megperzselt, vagy lángok között ordító ember.

Épen kapóra jött egy látvány. Pantics János hasonlóképpen csavargó mesterember, egy halom szalmán, rétegen aludt. »Egy bolond gondolata« akadt Kovács Lajosnak és hordott még több szalmát az alvó kollegára egy nagy gyékényt is rádobott, éppen úgy, mint azt a hentes szokta tenni, mikor egy-egy mangoliczát öl le. Aztán óvatosan meggyújtotta s mikor már felesapott a láng éktelen kacagással nézte a mulatságos jelenetet, mint jajgat az alatta fekvő sertésig alacsonyított jámbor ember.

Két hónapig volt beteg a szegény Pantics s emiatt állt tegnap birái előtt, a különös természetű atyafi:

Kovács Lajos birái előtt azt valotta, hogy ő nagypiaczteri iparosoknak vásár alkalmával a sátrak szétszedésénél szokott segíteni s nagyon becsületes derék ember csak mint mondá egyedüli hibája, hogy szeret mulatni. Persze volt nevetés, de a bírók nem tudták méltányolni, hogy ingyen oly sok derült pillanatot élveznek, hanem ráhúzták a paragrafust s egy havi börtönt s öt forint pénzbírságot akasztottak a nyakába. De nyugalma még akkor sem hagyta el, s mikor az ő visszavezette kóterébe felsóhajtott: »Ilyend is ezek a bírók!«

Lapunk egyes számal a következő szetekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonneuwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss cégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piacz,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,

Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca-
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereske-
delmi csarnok palota Nagypiacz.
M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

REGENY-CSARNOK.

Tom és én.

Irta: I. van Woude.

60

Nagy boldogság rejlik az adakozásban. Most először életemben érzem ezt egész kiterjedésében.

Az asszony fölveszi a csecsemőt, aki türelmesen enged magával mindent tenni, lehuzza róla a nyomoruságos czókmókot, mely apró testét fedi és nyilvánvaló gyönyörrel adja rá az új világos ruhát.

— Oh, nagysága, kiált föl, — Isten fizesse meg! Annaira örül a szegény asszony, hogy nem képes többet mondani; de szája mosolyra fordul és szeme hálás tűzben sugárzik.

A jó lélek.

— Fölvehetem én is a kicsikét? kérdem, mikor a gyermek már új köntösében pompázik. Mert tudja, asszonyság, ezért jöttem én voltaképpen.

— Oh, kérem, nagysága, csak tessék. Látszik a szegény nőn, mennyire hizeleg neki kérelmem és büszkén odanyújtja nekem a kisdedit.

A karjaimban tartom, arcza keblemen nyugszik és nagy szemével kalapom fehér tollát vizsgálja, mert minden mozdulatomnál ide-oda lebben. Ez azonban nekem nem elég. Szeretnék a kis játszó babával egyedül lenni... — Menjen most nyugodtan a dolgára; ajánlom az özvegynek. Majd én itt maradok addig és vigyázni fogok a gyermekeire. Egész nyugodtan végezheti addig a dolgát.

— Milyen jó, nagysága; dadogja az özvegy hálás tekintetét vetve reám. Nem sokára itt leszek.

Nos hát keresztülvittem akaratomat.

A másik három gyermek szakadatlanul rám mereszti a szemét, de mit bánom én! A csecsemőt karjaimban tartom, ide-oda lóbálom és folyton a szemébe nézek. Mindenféle szép ne-

veket adok neki, becézem és ártatlan, piros ajkát csókolom.

Mily gyönyör! A paradicsom nyilik meg előttem! A kicsikével karjaimon olyan jól érzem magamat — akár egész napig karjaimban tartanám.

Most zajt hallok az ajtónál; a gyermekek mind arra fordítják a fejüket. Bizonyosan az anyjuk jött vissza. Hamar még egy csattanós bucsucsókot nyomok a kicsikének szájára s homlokára és felkiáltok:

Lássa, asszonyság, már egészen hozzám szokott. Ugy-e eljöhettek megint?

Kérdésemre nem kapok választ. Oda nézek, hát ajtó ismét be van támasztva.

— Nem volt itt az anyátok? kérdem a gyermekektől, akik még mindig az ajtóra fordítják tekintetüket.

— Nem; egy férfit volt az ajtóban; — mondja a legidősebb.

Oda nézek, ki az utra, de nem látok senkit, pedig jól oda nyomtam az orromat az ablaküveghez; az ajtóhoz pedig a kis csecsemővel nem mehetek. Eh mit! Bizonyosan valami kíváncsi szomszéd nézett be az özvegyhez, aki azután tovább illant, amint megpillantotta a nagyságos asszonyt a kastélyból.

Mikor azonban azután elégedett, boldog hangulatban hazafelé tartok, egyszerre eszembe jut — nem is tudom, hogyan támadhatott bennem ez a sejtelem — hogy Tom volt ott az ajtónál. Tom? ... Nem, nem, mit csinált volna az ottan? Nem szeretném, semmiképpen. Miért is kellett volna éppen neki lennie. Ostobaság!

Most beakarok fordulni a nagy utra, mikor Tom előttem terem. A folyamtól a töltésre kigyózó ösvényen jön. Nem marad más hátra, mint hogy várjak reá.

— Haza mégy? kérdi.

— Igen.

— Én is.

Hallgatag megyünk egymást mellett.

Ő nem kérdi, nem is akarja tudni, hogy hol jártam. Ez nekem nem tetszik... de én se kérdem, hogy merre jár órahosszat. Nem, ez nem jelent semmit.

Nagyon gyakran nem járhatok el a kisdedhez; Tom könnyen megtudhatná és akkor még az a gondolata támadhatna, hogy azt csak az okból teszem, hogy neki örömet szerezsek.

— Holnap a folyam aligha nem be fog állani; mondja kis vártatva.

— Ugy?

Ismét szóltanul haladtunk tovább.

— Kimentem, hogy azt a látványt megtekintsem; szólal meg Tom újból. Nagyszerű látvány az.

Én nem mondom neki, hogy én is láttam a megáradt folyamat.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Kath. tanítók kongresszusa.

Budapest, jul. 7. (Saj. tud. táv.) A kath. tanítók kongresszusa d. u. szakosztályában tanácskozott. A szakosztályok elnöke lett: E m b e r Károly.

A nagyenyedi református theologia.

Kolozsvár, jul. 7. (Saj. tud. táv.) Az erdélyi reformátusok statusgyűlése hosszú s elkeseredett vita után százhuszonkét szóval ötvenkettő ellenében kimondotta a nagyenyedi theologiai intézet megszüntetését és gazdag alapítványainak más célra való fordítását, Bánffy miniszter elnöknek fia s öcscse a kisebbséggel szavazott. A kisebbség az egyetemes konvent elé terjeszti az ügyet.

Osztrák parlament föllosztatása.

Bécs, július 7. (Saját tud. távirata.) Az osztrák parlament föllosztatásáról szóló hírekkel szemben beavatott helyről értesítenek, hogy az ülészak már októberben lejárván, föllosztatásra nincs semmi ok.

Osztrák-német haladó párt.

Bécs, július 7. (Saját tudósítónk távirata.) Az osztrák-német haladópart alakulásáról a liberális lapok hosszú cikkekkel közölnek, melyekben egyaránt az mondatik, hogy a liberálisok az egyház ellen fognak akciót indítani és ebben bizton számítanak a magyar radikálisok támogatására. Illetékes helyen nem veszik komolyan ezt a mozgalmat, habár tudják, hogy az új párt külföldi pénzeket kapott választási célokra. A keresztény szociális párt vezérlő köreiből az a hír szivárgott ki, hogy az a párt már mindenütt szervezve van és készen áll a győzelmes küzdelemre.

Belga katolikusok győzelme.

Brüsszel, jul. 7. (Saját tud. táv.) A képviselőválasztásoknál katolikusok több helyen győztek; a liberálisok ellenben nagy veszteségeket szenvedtek, velük szemben a szocialisták számos sikert arattak el tőlük. Brüsszelben a szűkebb választásoknál a katolikus jelöltek két harmada biztosan győz; a szocialisták nyerik el az egy harmadot, a liberálisok jelöltjei még szűkebb választás alá sem jönnek.

Balkán szövetség.

Belgrad, július 7. (Saját tudósítónk távir) Az itteni osztrák-magyar követ magyarázatot követelt a Montenegro, Szerbia és Bulgária közt létrejött hármass szövetség céljai felől. — A szerb kormány Párisban kísérleteket tett, hogy Oroszország ajánlásával nagyobb kölcsönt kapasson.

A felkelés Kréta szigetén.

Konstantinápoly, jul. 7. (Saját tud. táv.) A porta elfogadta a hatalmak közbenjárását, azzal a kötelezettséggel, hogy kívánságait Krétára vonatkozólag teljesíteni fogja; mire a hatalmak elhatározták, hogy együttes lépéseket tesznek Athénben, hogy a görög kormányt kötelezzék arra, hogy a krétai felkelőket sem közvetve, sem közvetlenül nem fogja támogatni.

KÖZGAZDASÁG.

A gazda személyes hitele.

(A Magyar Agrár- és Járadékbank részvénytársaság országos mezőgazdasági hitelegylete.)

A Magyar Agrár- és Járadékbank részvénytársaság kitűzött programjához hiven, az erre vonatkozó előmunkálatok befejezése után országos mezőgazdasági hitelegyletet alakít. A bank az egylet megalakítását f. évi július hó 20-ára tervezi.

Ez alkalommal jutnak először érvényre a gazda hitelkialakításánál is azok az alapelvek, melyek a kereskedők és iparosok hitelszükségletének fedezésénél már eddig is czélszerűeknek bizonyultak.

A mezőgazdasági hitel sajátosságos természetének megfelelőleg, különös tekintettel annak megkívántató állandóságára és biztonságára, az országos mezőgazdasági hitelegylet szervezésénél a következő szabályok fogadtattak el:

1. Az országos mezőgazdasági hitelegylet tagjainak váltóhitelt nyújt, rendszerint a hitelrészcsés egyedüli aláírására; az így felvett kölcsön a kölcsönvevő a megállapítandó részletekben legkésőbb 5 év alatt tartozik visszafizetni.
2. A bank igazgatósága a kamatlábat egyelőre 5 $\frac{1}{2}$ %-ban állapította meg. Az igazgatóság a kamatláb lehető állandóságának fontosságát elismeri; ennek egyik eszközéül kötvények kibocsátását tervezi.
3. A hitelegylet ügyeit a hitelrészcsésből alakult választmány vezeti. A hitelengedélyezés

külön hitelengedélyező bizottság útján történik, a mely fele részben a bank által kinevezett, felerészben pedig az egyleti tagok által a hitelrészcsés sorából szabadon választott tagokból áll.

4. A kölcsönök folyósítása alkalmával a hitelösszeg 5%-a tartatik vissza a biztosítéki alap javára, további 5% esetleg felmerülhető veszteségek fedezésére követelhető be. A biztosítéki alapba befizetett egész összeg a hitelrészcsés tulajdona marad, ennek javára kamatoztatik és a mennyiben az egylet veszteségeinek fedezésére igénybe nem vétetett, a kölcsön visszafizetése után, vagy az egyletből való kilépés esetén, visszaadatik.

5. További biztosíték czéljából a bank saját tőkéjéből az igénybe vett hitelösszeg arányában fokozatosan 100.000 frtig növekedő tartalékalapot képez, és azt a hitelegylet nyeresége egy részének átengedésével gyarapítja.

A hitelegylet szervezeti szabályzata az egylet megalakítását azon feltételhez köti, hogy legalább 30 hitelrészcsés, legalább 200.000 frt engedélyezett hitelei lépjen az egyletbe.

Miután a fennebb rövid kivonatban közölt határozatok alapján 40 hitelrészcsés, 854.000 frt hitelígyénnyel jelentkezett az ország legtekintélyesebb és közbizalmat élvező mezőgazdái köréből, a kiknek belépése minden irányban biztosítékot nyújt az új intézmény egészséges fejlődésére, az egyletnek megalakítása teljes megnyugvással volt elhatározható.

A Magyar Agrár- és Járadékbank a hitelegylet érdekében megkereste ezen felül az országos magyar gazdasági egyesületet, az erdélyi gazdasági egyesületet és az összes vármegyei gazdasági egyesületeket, hogy egy felől ez intézmény széles körben ismertessék és alkalmas hitelrészcsésnek az egyletbe való belépését támogassák, másfelől, hogy kebelőkben véleményező bizottságot alakítsanak, a melynek feladata lesz az illető gazdasági egylet területéről a hitelegyletbe belépni szándékozó hitel viszonyairól illetékes tudósítást adni.

Az érdeklődők az országos mezőgazdasági hitelegyletre vonatkozó felvilágosításokat: Budapest, a Magyar Agrár- és Járadékbanknál (Erzsébet tér 9. sz.) vidéken a gazdasági egyesületeknél nyerhetik, mely utóbbiakkal a bank minden a hitelegylet szervezésére vonatkozó adatot közölt és a szükséges nyomtatványokat megküldötte, a hol azok a mezőgazdáknak kétségkívül készséggel rendelkezésükre fognak bocsátatni.

Az országos gazdakongresszus programját a végrehajtó bizottság a napokban küldi szét. A kongresszust szeptember 24. és 25-én tartják meg. A kongresszus tárgya a múlt évben fölvetett kérdések megoldásai lesznek. A program a következő: 1. A gazdasági egyesületek szövetsége előadó Rubinek Gyula. 2. A megyei gazdasági egyesületek, mint mezőgazdasági bizottságok — előadja Meskó Pál. 3. A Községi gazdakörök — birtokossági tanácsok kapcsolatban a megyei gazdasági egyesülettel, illetve a mezőgazdasági bizottsággal — előadó Serfőző Géza. 4. Kiegészítésünk Ausztriával — előadja Szilassy Zoltán. 5. A nemzetközi gazdakongresszus határozatai — előterjeszti ifj. Széchenyi Imre gróf.

A gypjuüzlet. Most van a főevadja a gypjuüzletnek. A budapesti piac, melynek még a múlt évtizedben is az egész kontinensre kiterjedő jelentőségű gypjuvásárai voltak, ezt a jelentőségét tudvalevően elvesztette s most egészen szerény mértékű az a forgalom, mely a gypjuüzlet terén nálunk lebonyolódik. A külföldi vevők — jobbara német és osztrák gyárosok — már négy-öt napja Budapesten időznek s eddig mintegy 1200—1600 bál különböző minőségű gypjukat vásároltak össze. Az áralakulás szerencsére elég kedvezőnek mondható a mit főleg a németországi piacokról érkezett tudósítások idéztek elő. Tiszavidéki kétnyirettü gypjuért — mint tudósítónk jelenti — 98—102 frtot, hegyi kétnyirettüért 110—115 frtot, bácskai gypjuért 106—120—125 frtot fizettek méltalmánként a szokásos 2 százalék levonattal. A külföldi vevők itt Budapesten megvárják a londoni aukciók eredményét s ehhez alkalmazkának a július 8-án kezdődő gypjuárveréseken.

Terménytőzsde.

Budapest, július 1.

B u z a tavaszra, bácskai	6.22
» tavaszra, északi	6.23
» szeptember-októberre, bácskai	0.—
» szept.-okt.-re északi	6.08
R o z s tavaszra bácskai	0.—
R o z s tavaszra, északi	0.—
T e n g e r i, június-júliusra, bácskai	0.—
» jun.-jul.-ra, északi	0.—
R e p e z e augusztus-szeptemberre, bácskai	10
» aug.-szept.re, északi	10.5545

Bécs, július 7.

B u z a tiszai	7.05—7.40
» bányási	6.90—6.25
» bácskai	—0—0
» szokványúru ószre	6.85—7.25
B u z a szokványúru tavaszra	6.72—6.74
R o z s tiszavidéki	—0.0
» szokványúru tavaszra	—0.0
» szokványúru tavaszra	6.40—6.60
T e n g e r i magyar	4.20—4.30
Z a b, magyar kereskedelmi	6.35—6.55

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. július 7.

Magyar aranyjárdék 4%	122 50
Magyar koronajárdék	99 35
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 $\frac{1}{2}$ %	124.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 $\frac{1}{2}$ %	101.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.75
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.75
Italmérsi jog megváltási kötvény	100.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	97 50
Magyar nyeresemény sorsjegy-kölcsön	150.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	138 50
Osztrák járdék papírban	101.25
Osztrák járdék ezüstben	101 25
Osztrák járdék aranyban	121.—
Osztrák korona járdék	101.—
1860. osztrák államsorsjegyek	145.—
Osztrák magyar bankrészvény	958.—
Magyar hitelbank részvény	377.75
Osztrák hitelintézeti részvény	350.50
Osztrák-magyar államvasuti részvény	359.—
20 frankos arany (Napoleonkor)	9.50
Német birodalmi márka	58.72 $\frac{1}{2}$
London vista	119.85
Páris vista	47.65
20 márkás arany	11.75

NAGYVÁRADAI SZINKÖR.

Paulayné Adorján Berta asszonynak,

a budapesti nemzeti színház tagjának, első vendégföllépte.

Szerdán, 1896. július 8-án,

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével

Este fél 8 órakor rendes helyárrakkal:

A 47-i k C Z I K K.

Dráma 5 felvonásban, előjátékkal.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, csütörtökön, 1896. július hó 9-én

PAULAYNÉ, ADORJÁN BERTÁNAK,

a budapesti nemzeti színház tagjának második vendégfölléptével.

A Z E R D Ö S Z É P E.

Dráma 5 felvonásban.

Felelős szerkesztő: CSIPPÉK FERENCZ.

Eladó gépek.

Kevéssé használt kijavított 22360. sz. hat ló erejű

locomobil

és 20506. számú szinte hatos

gőzcséplő

teljes felszereléssel részlet fizetésre is eladó. Megtekinthető Kádár Gyula gépműhelyében az áruraktár vasul bejáratával szemben, Nagy-Piacz-tér.

EGYHAZI NYOMTATVANYOK.

Szent László-könyvnyomda részvénytársaság

Telefon összeköttetés.

Nagyvárad, Apáca-utca 3. sz.

Telefon összeköttetés.

A nagyérdemű közönség, szives tudomására hozzuk, hogy **könyvnyomdánk** mellé

PAPIRRAKTÁRT

rendeztünk be ahol *bármily mennyiségben* mindennemű

IRODASZEREK

beszerezhetők.

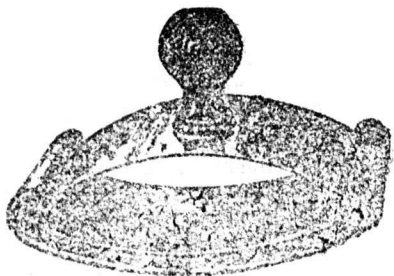
Raktáron tartunk: Mindenféle *irodai papirokat, levélborítékokat, koczkás és sima üzleti levélpapirokat, csinos és különféle dobozokban levélpapirokat, csomagoló papirokat, csipkézett színes papirokat, rajzpapirokat iskolák és (Wathman-féle) mérnökök részére fényezett (pauza) vásznat Csinos névjegyek nagy választékban, bál meghívók, tánczrendek, eljegyzési, menu-kártyák, gyászjelentések, továbbá iskolák részére irkák, gyakorlat-füzetek, rajztömbök, noteszek, imakönyvekbe szent-képe stb stb.*

Kitünő minőségű

alluminium-, acél- és bronz-tollakat.

Tollszárazakat.

Itatóspapírt és porzót.

I r o n t.

Tentát és tentatartót.

Ez alkalommal van szerencsénk tisztelettel felhívni a nagyérdemű közönség figyelmét kitünően fölszerelt

KÖNYVNYOMDÁNKRA,

ahol mindennemű nyomtatványok: u. m. hírlapok, művek, oklevelek, részvények, sorsjegyek, továbbá takarékpénztári, ügyvédi, közjegyzői és kereskedői nyomtatványok olesón és pontosan elkészítetnek. Színes kivitelben üzleti-kártyák, számlák és körlevelek.

Kivánatra mintákkal és árjegyzékkel (vidékre is bérmentve) szolgálunk.

Levélpapíros dobozokban 30 krtól 1 frt 50 krig.